

Riksdagens protokoll

2006/07:24

Tisdagen den 21 november

Kl. 13.30 – 16.18



Protokoll
2006/07:24

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 14 och 15 november.

2 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 23 november kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Miljöminister Andreas Carlgren (c), statsrådet Mats Odell (kd), jordbruksminister Eskil Erlandsson (c), statsrådet Sven Otto Littorin (m) och statsrådet Cecilia Malmström (fp).

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2006/07:53

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:53 Svenskt stöd till Spanien
av Bodil Ceballos (mp)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 30 november 2006.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 13 november 2006

Utrikesdepartementet

Tobias Billström

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig om jag avser att även fortsättningsvis skriva ett förord till det särtryck som redovisar statsförvaltningens utveckling.

Bakgrunden till frågan är att Peter Hultqvist bland annat anser förordet vara starkt politiskt samt att det skulle råda oklarhet i vilken egenskap jag skriver under förordet.

Det särtryck Peter Hultqvist refererar till utgör en bilaga till budgetpropositionen. Det är alltså inte en del av budgetpropositionen, utan just en bilaga till densamma. Innehållet i bilagan utgör en redovisning av statsförvaltningens utveckling med fokus på föregående år, i förevarande fall således 2005. Att bilagan trycks upp och distribueras till, förutom samtliga riksdagsledamöter, en relativt stor krets statstjänstemän inklusive de fackliga organisationerna är ett uttryck för regeringens uppfattning att innehållet bedöms vara av intresse för personer som arbetar med förvaltningspolitik och arbetsgivarpolitiskt utvecklingsarbete i staten.

Av interpellationen kan man få intrycket att Peter Hultqvist ondgör sig över att den nuvarande regeringen infört en ny ordning avseende förordet till denna bilaga. Jag kan dock lugna Peter Hultqvist på den punkten. Förekomsten av ett förord till det särtryck vi nu diskuterar är inte någon nyhet. Statsförvaltningens utveckling har utkommit som ett särtryck sedan 2003 och en av mina företrädare, Gunnar Lund, var det första statsrådet att skriva ett förord till nämnda bilaga. Förra året skrev min senaste företrädare, Sven-Erik Österberg, under det förord som inleder särtrycket.

Eftersom det bland annat ankommer på mig att såsom statsråd med ansvar för statsförvaltningen arbeta med regeringens förvaltningspolitiska prioriteringar är det också naturligt att jag redovisar vilka dessa är. Den intresserade kan studera budgetpropositionen och där mer utförligt ta del av bakgrund och innehåll i de prioriteringar regeringen valt att lyfta fram. Det är således inget konstigt att de redovisas i punktform i nämnda förord. Mot denna bakgrund kan jag för min del konstatera att jag har uppriktigt svårt att förstå kritiken som interpellanten riktar mot mitt agerande.

Däremot välkomnar jag en debatt om förvaltningspolitikens innehåll. Den här regeringen har tydligt deklarerat sju övergripande frågeområden på det förvaltningspolitiska området som jag, tillsammans med mina kolleger i regeringen, kommer att prioritera under mandatperioden.

Anf. 2 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag får tacka Mats Odell för svaret. Jag noterar också upplysningen om att förord har skrivits i tidigare särtryck.

Sven-Erik Österbergs förord, som jag har här utplockat från Riksdagsbiblioteket, skiljer sig till sin karaktär, innehåll och upplägning fundamentalt från den skrivning som Mats Odell har gjort. Det är ett mycket strikt och återhållsamt dokument med stor frånvaro av personliga värderingar eller annat tyckande. Jag tycker att det är ett föredömligt dokument, som jag avslutningsvis, när debatten är över, vill lämna över

till Mats Odell. Det kan möjligen vara ett tips på en bra mall inför framtida skrivningar.

Om man ska skriva förord i ett särtryck av budgetpropositionen anser jag att några specifika krav ska ställas. Det som skrivs ska vara regeringens officiella politik och till alla delar ha förankring i skrivningarna i budgetpropositionen. Särskilt ska det gälla de värdeomdömen som avges i en sådan text. Det räcker inte med att sådana värdeomdömen kan återfinnas i debattartiklar och i allmänna politiska uttalanden. De prioriteringar som anges ska kunna återfinnas i budgetproppen. Det som anges som särskilda prioriteringar ska till alla delar kunna återfinnas som prioriterat i formuleringarna i budgetmaterialet.

Eftersom särtrycket är ett officiellt dokument blir exaktheten och noggrannheten synnerligen viktiga. De prioriteringslistor som anges får inte vara allmänt ihopplockade med utgångspunkt från vad som för stunden eller i nuläget känns viktigt. Prioritetsordningen ska ha en fast förankring.

Den punktlista som Mats Odell anger i sitt förord återfinns på samtliga punkter i budgetpropositionen. Men ingen av punkterna kan trots Odells förord kopplas samman med ordet prioriterat om man läser propositionen. Det gör mig förvånad, eftersom Odell använder just det ordet i sitt förord.

Däremot anges en rad punkter i budgetpropositionen. De är visserligen ej heller prioriterade där, men de har faktiskt stor betydelse för just Odells förvaltningsområde. Särtrycket riktar sig ju just till myndighetschefer, bland andra. Det är punkter som ökad andel kvinnor i ledande befattningar, generationsväxling och kompetensöverföring i statsförvaltningen och analys av utbildningsbehovet i statsförvaltningen. Jag tycker att det är märkligt att det här inte finns med i förordet, speciellt med tanke på dessa punkters stora vikt. Det är tre verkligt stora utmaningar.

Jag skulle vilja veta hur Mats Odell har valt ut de punkter som nu anges som prioriterade. Söker man på ordet prioriterat inom utgiftsområde 2 i budgeten kommer man fram till att det är sådant som säkerställande av statlig registerinformation, enhetlig informationsöverföring och förvaltningsgemensamma specifikationer för elektronisk identifiering med mera. Det är frågor på den nivån som kopplas till ordet prioriterat. Det är därför det här blir lite märkligt.

Om man sedan fortsätter att titta på formuleringar som ämbetsmännens oväld, där rena myndighetsuppgifter blandas med opinionsbildande verksamhet, vilket rimmar illa med det svenska ämbetsmannasidealet, ser man att det saknar täckning på utgiftsområdet. Är det lämpligt att i ett förord av detta slag använda den typen av formuleringar, som saknar förankring på det område som särtrycket omfattar?

Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är alltid lika inspirerande att debattera med Peter Hultqvist. Nu är vi inne på det viktiga politikområdet förordspolitiken.

Det har varit val. Jag tror att regeringen har majoritet i den här kammaren också för att ändra förordspolitiken. Men jag är glad för de tips som vi får av Peter Hultqvist på området.

Låt mig ändå, herr talman, peka på några faktorer. Det är rätt att vi hänvisar till budgetpropositionen. Men, Peter Hultqvist, det finns ett an-

nat dokument som handlar om hela mandatperioden – nämligen regeringsförklaringen. Om Peter Hultqvist lika noggrant med lämpliga sökmotorer går igenom regeringsförklaringen kommer han att hitta de kopplingar som han här efterlyser.

Anf. 4 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Det här var mycket intressant. Det är att göra livet enkelt för sig. Regeringsförklaringen är en sak, och budgetpropositionen är en annan. Jag hade inte sagt någonting om detta om ni hade kunnat föra över det som står i regeringsförklaringen direkt till budgetpropositionen. Då hade det här kunnat sägas vara formellt riktigt.

Men varför för man då en diskussion om den så kallade förordspolitiken, som du kallar den? Jo, därför att det måste finnas lite strikthet och lite stringens. Det måste vara lite genomtänkt. Det får inte ge ett intryck av slarv och hastverk och av att man blandar och ger när det gäller punkterna som det passar en själv.

De saker jag säger till dig, även om du vill ironisera lite om förordspolitiken, tycker jag ändå är lite viktiga. Det är ändå så att det ska finnas lite respekt för en regering och för en minister. Det finns en relation mellan myndigheter, verk, en minister och departement. Då måste man veta att det som står på de här papperen är strikt och genomtänkt, och jag måste säga att det här papperet, som Sven-Erik Österberg tidigare har skrivit, verkligen uppfyller kraven på den punkten. Du ska få ta del av det senare.

En annan fundering jag har med anledning av den här skrivningen gäller en specifik formulering du använder. Du skriver om att skapa en tydligare och mer överskådlig förvaltningsstruktur. Det här är ett ordval som man naturligtvis kan ställa sig bakom. Det är allmänt, och det låter riktigt i den tid vi lever i.

I Ansvarskommitténs första delbetänkande framgår det att det i dag inom statsförvaltningen finns 450 myndigheter. Här har vi statliga verk som sysslar med infrastruktur, rättsväsende, länsstyrelser, mindre myndigheter som ansvarar för sådant som informationsinsatser, exempelvis Genetiknämnden, och sådana som sysslar med kunskapsproduktion som Konjunkturinstitutet och Rymdstyrelsen. Till det här kommer landstings- och kommunsektorn. Allt det här ingår i ett begrepp som man kan kalla förvaltningsstruktur.

Ansvarskommittén har ett uppdrag att titta på bland annat de här frågorna. Det jobbet pågår. Då blir naturligtvis min fundering med anledning av det Odell skriver följande: Det här tränger ju in. Det du skriver här om tydligare och mer överskådliga förvaltningsstruktur tränger in i Ansvarskommitténs arbete. Hur har ni tänkt på den här punkten? Hur ser avgränsningen mellan regeringen och Ansvarskommittén ut i det här sammanhanget? Kommer ni att ge nya direktiv till Ansvarsutredningen med anledning av den här formuleringen?

Jag säger det här bara för att ytterligare visa hur viktigt det är att man tänker igenom konsekvensen i led två av det som står i ett sådant här förord om det är så att man tar det som står i förordet på allvar. Eller är det här bara en allmän formulering som är till intet förpliktande och som Ansvarskommittén kanske inte behöver bry sig så särskilt mycket om? Det här är ändå, tycker jag, principiellt viktigt.

Sedan är det ju så att en sådan här formulering innehåller så oerhört mycket. Uppgiften att reformera den här sektorn är väldigt svår. Det är ett mycket komplext uppdrag. Då bör man fundera igenom väldigt noga hur man lägger orden i förordspolitiken.

Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är med en mycket imponerande kraft som Peter Hultqvist försöker upphöja förordet till det här särtrycket som den här regeringens absolut viktigaste styrdokument. Jag är väldigt glad för att Peter Hultqvist fäster så stor vikt just vid förordet. Hans synpunkter på innehållet i budgetpropositionen är då ovanligt svaga signaler för att komma från hans parti.

Men à la bonne heure – låt oss då titta på detta! Vad är det Peter Hultqvist reagerar mot? Låt mig dra de här punkterna. Det står: skapa en tydligare och mer överskådlig förvaltningsstruktur. Ja, vi ska tillsätta en utredning som ska se över detta. Det har ingenting med Ansvarskommittén att göra. Den utredningen har ju sina egna direktiv.

Det står också: granska och ompröva myndigheternas opinionsbildande verksamhet, reformera utnämningsspolitiken med utgångspunkt i regeringsformens stadgande, att vid statliga utnämningar endast fästa vikt vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet, minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män, öka den etniska och kulturella mångfalden, intensifiera arbetet med att förebygga och minska ohälsan samt utveckla en offentlig myndighetskultur – ett offentligt etos inom statsförvaltningen.

Jag har väldigt svårt att förstå vad det är i de här punkterna som upprör Peter Hultqvist så till den milda grad att han ställer den här interpellationen och har en diskussion av den här arten, när det i själva verket är väldigt generella saker som har full täckning såväl i regeringsförklaringen som i de olika texter som finns i budgetpropositionen.

Anf. 6 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag vill göra Mats Odell uppmärksam på att det han läste upp nu var de politiska inriktningarna. Det var riktlinjerna. Däremot finns det, vilket man ser när man går igenom det här materialet, ingen markering om att det här är så att säga de prioriterade områdena. När du kopplar till och läser de här texterna noggrant och kommer till prioriteringar kommer du till sådant som säkerställande av statlig registerinformation och den typen av mer byråkratiskt hållna punkter. Det ser du om du går igenom ditt eget material.

Sedan säger du att Ansvarskommittén har sina egna direktiv. Ja, visst är det så att vi har våra egna direktiv. Jag sitter med i utredningen, och jag vet vad vi håller på med. Vi håller bland annat på med de här frågorna om översyn av förvaltning, struktur och organisation. Det finns ett helt delbetänkande om detta, och detta arbete pågår nu fram till den 28 februari. Det är just därför jag vill fästa uppmärksamheten på att när man skriver en sådan här formulering kan det ha effekt på någonting annat som pågår inom statsförvaltningen. Det är då jag frågar mig: Är det nya direktiv till Ansvarsutredningen på gång?

Det jag vill visa med det här, den så kallade förordspolitiken, är att jag inte tycker att det är riktigt genomtänkt, det du och ni har hållit på

med i det här sammanhanget. Ni har inte spaltat upp vad som egentligen är prioriterat och vad som inte är prioriterat, utan ni har skrivit en rätt så godtycklig lista på sådant som ni har tyckt passar in. Däremot har Sven-Erik Österbergs papper en annan karaktär, mer ämbetsmannamässigt utformat och inte lika politiskt. Det finns inga sådana här formuleringar om värderingar, till exempel om ämbetsmännens oväld, som inte har förankring i den övriga texten.

Syftet med min interpellation, om den nu kan leda till någon eftertanke i framtiden, är: Skärp upp skrivningarna! Tänk igenom dem lite bättre nästa gång! Jag ska läsa förordet även nästa år – jag tror att du skriver ett då – och då kanske du kan ha det här i åminnelse.

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag tycker att det har varit väldigt uppfriskande att lyssna på Peter Hultqvist, ta del av hans interpellation och fundera på svar. Jag tycker dock att den skillnad han talar om, att han tycker att det är så oerhört positivt med Sven-Erik Österbergs förord där det saknas synpunkter om behovet av att ämbetsmän ska vara oväldiga, knappast imponerar.

Jag tackar för detta! Peter Hultqvist är en mycket driven konsult i förordsfrågor som jag får lyssna till framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2006/07:51 om rätten till en säker och trygg abort

Anf. 8 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Mona Sahlin har frågat mig om jag har för avsikt att lägga fram förslag eller tillsätta utredningar med syftet att göra den svenska abortlagstiftningen mer restriktiv. Vidare har hon frågat mig om jag avser att titta närmare på förslagen om hur medicinska aborter kan hanteras snabbare genom att barnmorskorna får ett större ansvar.

Jag har redan i olika sammanhang deklarerat att regeringen inte har några planer på en förändring av abortlagstiftningen i restriktiv riktning.

Så går jag över till den andra frågan. Enligt abortlagen får endast den som är behörig att utöva läkaryrket utföra abort. Åtgärden ska ske på allmänt sjukhus eller på annan sjukvårdsinrättning som Socialstyrelsen godkänner.

Vid tidig graviditet används som abortmetod antingen medicinsk abort (läkemedelsbehandling) eller kirurgisk abort (vakuumaspiration). Det är kvinnan som väljer vilken metod som ska användas, med undantag för de fall då det finns medicinska hinder för någon av metoderna.

Inför beslut om abortmetod måste en noggrann bestämning av graviditetens längd och en medicinsk bedömning göras. För att bestämningen av graviditetens längd ska vara säker görs den vanligtvis med vaginalt ultraljud i samband med en gynekologisk undersökning. Vaginal ultraljudsundersökning är en metod som kräver relativt omfattande utbildning och fortlöpande träning. Det handlar också om att kunna skilja en

patologisk graviditet, till exempel utomkvedshavandeskap eller spontan abort, från en normal graviditet. Att ställa denna diagnos har barnmorskor i allmänhet inte utbildning och kompetens för.

Det finns också kvinnor med medicinska tillstånd där komplikationer kan uppstå under abortförloppet eller efter aborten. Dessa kvinnor behöver utredas och övervakas speciellt. Därför krävs läkarkompetens.

Allt detta visar, enligt min mening, att det behövs en läkare med gynekologisk kompetens i all abortverksamhet. Jag har mot denna bakgrund inte för avsikt att vidta några åtgärder som skulle syfta till att möjliggöra för barnmorskor att utföra medicinska aborter.

I dag sker abortverksamheten på de flesta kvinnokliniker som ett samarbete mellan läkare och barnmorskor, där läkaren gör den initiala bedömningen varefter barnmorskan sköter omvårdnaden i samband med själva aborten. Barnmorskorna medverkar till exempel ofta i informationen före aborten och, i de fall det handlar om en medicinsk abort, i omhändertagandet i samband med att kvinnan får läkemedlet.

Den förra regeringen gav i februari i år i uppdrag till Socialstyrelsen att se över vissa förutsättningar för abort vid tidig graviditet. Socialstyrelsen ska bland annat kartlägga eventuella väntetider i vården för abort vid tidig graviditet. Utredningen har tagit sikte på att kartlägga var i hela vårdkedjan eventuella väntetider uppstår samt om de är av den storleksordningen att de kan förhindra kvinnan att välja abortmetod. Uppdraget till Socialstyrelsen förlängdes av den förra regeringen i september i år, vilket innebär att uppdraget ska redovisas senast i februari nästa år. Jag vill avvakta resultatet av uppdraget innan jag tar ställning till eventuella ytterligare åtgärder.

Anf. 9 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag börjar med att konstatera att jag för det första utgår ifrån att socialministerns svar, om att han i alla fall inte har planer på att förändra abortlagen i restriktiv mening, betyder att vi å det snaraste får förslag om att tillåta utländska kvinnor att göra abort i Sverige. Jag utgår också ifrån att det inte kommer några krav om några kurativa samtal, och jag utgår också ifrån att ingen förändring av veckorna för tillåten abort kommer att ske.

När det gäller diskussionen om de medicinska aborterna vill jag säga att det är en utveckling som har kommit de senaste åren. Det är en typ av abort som inte fanns när abortlagen skrevs. De kirurgiska aborterna har funnits under lång tid. Medicinska aborter går att göra betydligt tidigare och är betydligt mindre komplicerade för kvinnan. Det är också till gagn för kvinnors verkligt fria val. Om det valet ska vara reellt måste det bli lättare än i dag att verkligen välja den abortmetoden. Det är min bestämnda uppfattning. Det finns larm i dag om att väntetiderna för att få göra abort är så långa på en del håll i vården att det i praktiken blir omöjligt med medicinska aborter och att kvinnans möjlighet att välja abortmetod därmed inte finns. Det tycker jag att vi behöver göra någonting åt. Tidiga aborter är mycket bra och mycket viktiga ur alla aspekter, framför allt förstås för kvinnan.

I det här sammanhanget är barnmorskorna en oerhört viktig och kompetent yrkesgrupp. Det är den yrkesgrupp som, oavsett om vi gör abort,

föder barn eller får missfall, betyder allra mest för oss kvinnor. De har också en gedigen kompetens på det här området.

Vårdförbundet, som socialutskottet träffade för inte så länge sedan, har vid ett antal tillfällen fört fram att möjligheten för barnmorskan att utföra medicinska aborter är viktig och att hon också har kompetens för detta. Hon kan också utföra ultraljudsundersökningar för att datera graviditetslängder, vilket ett stort antal barnmorskor gör redan i dag och har kompetens och kunskap för.

Nu säger socialministern, till min förvåning och besvikelse, att han inte har för avsikt att vidta några åtgärder som skulle syfta till att möjliggöra för barnmorskor att utföra medicinska aborter. Då undrar jag helt enkelt: Varför? Ska inte varje del av vården utvecklas så att patienten verkligen sätts i centrum, socialministern, även om det är en kvinna som vill göra abort? Här har vi en kompetent yrkesgrupp, barnmorskor, och vi har läkare som kan koncentrera sitt arbete till andra delar i denna viktiga vårdkedja. Varför, Göran Hägglund, är du inte ens beredd att pröva tanken att barnmorskor skulle kunna utföra medicinska aborter, om nu kvinnans reella, fria, egna val att välja abortmetod ska vara verklig?

Anf. 10 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Det var väldigt bra att till kammarprotokollet få fört att regeringen inte tänker införa några restriktioner i den abortlag som vi har sedan 1975. Jag hör till de medicinare som läste medicin på 1950-talet och var verksamma som läkare i början av 60-talet. Vi såg konsekvenserna av de illegala aborterna. Vi såg kvinnor som hade stympat sig själva, vi såg kvinnor som dog på grund av den illegala aborten och vi såg kvinnor som begick självmord därför att de hade blivit oönskat gravida. Därför var abortlagen, när den kom 1975, en verklig välsignelse. I dag ser vi inga dödsfall på grund av aborter i vårt land. Det var ett dödsfall på en 20-årsperiod mellan 1984 och 2003, och det var alltså en legal abort det handlade om.

Då, 1975, var det en mycket hetsig diskussion om barnmorskorna skulle få rätt att skriva ut p-piller. Läkarkåren i gemen, min kår alltså, var emot, medan RFSU och andra var för. Sedan, efter att ha utbildat barnmorskor, införde man på prov möjligheterna att låta dem skriva ut p-piller. Det gick mycket bra. Det visade sig att kommunikationen mellan kvinnor och en barnmorska var alldeles förträfflig, och det har kommit för att stanna.

Abortlagen har diskuterats alltsedan 1975, och den har inte moderniserats, bland annat därför att så många politiker har varit rädda för att över huvud taget röra i den. De har varit rädda för att den diskussionen skulle leda till restriktioner.

Nu har vi sedan 1992 en metod som vi inte hade 1975, nämligen de medicinska aborterna. De har visat sig vara skonsammare och bättre på alla sätt för den oönskat gravida kvinnan förutsatt att man har chans att få den före utgången av nionde veckan, och det är här som köerna har ställt till problem.

Marc Bygdeman, som är professor vid Karolinska Institutet och en av dem som har forskat fram den medicinska abortmetoden, är världsledande inom det här området. Han skriver tillsammans med ett par författare från RFSU i Aftonbladet att ett viktigt led i att korta abortköerna är

att ge barnmorskorna kompetens att tillhandahålla medicinska aborter, även om det vid behov ska ske i samråd med gynekolog. En medicinsk abort är ett mindre påfrestande ingrepp än en kirurgisk abort, och eftersom det inom all annan vård är en god regel att föredra ett mindre ingrepp framför ett större, borde detta också var vägledande inom abortvården. Sjukvården måste organiseras så att det också är möjligt att göra medicinsk abort i hemmet.

Min fråga till Göran Hägglund är densamma som Mona Sahlins: Varför inte överväga att också låta barnmorskor, efter utbildning, göra det här ingreppet?

Anf. 11 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Jag tycker att inledningen är väldigt bra, där det slås fast att abortlagstiftningen inte ska ändras i restriktiv riktning med en borgerlig regering.

Men sedan kommer jag också in på frågan som gäller barnmorskors rätt att utföra medicinsk abort. Centerpartiet har länge motionerat i den frågan. Vi har sett att det finns ett bekymmer med långa köer just i det här tidiga skedet. Vi lyckades ju efter mycket om och men äntligen få till en utredning där Socialstyrelsen skulle se över detta för att se över de problem som är rapporterade till oss från vården. Man skulle se hur det ser ut och var själva flaskhalsen finns någonstans.

Att i det skedet, innan den här utredningen har kommit, försöka stänga den här dörren tycker jag är olyckligt. Jag hoppas att ministern kan lyssna på våra goda argument, ta till sig dem och fundera återigen.

I abortlagstiftningens 5 § står det vem det är som ska utföra aborten, och det är någonstans där som problemet finns. I övrigt brukar vi sällan ha skrivet i lag vem som ska göra vad inom sjukvården. Det brukar bero på utbildning och kompetens. Om vi ser på utvecklingen inom övrig sjukvård är det väldigt tydligt att olika yrkesgrupper höjer sin kompetens på olika områden och också får ett större ansvar. Det sker inom alla områden, även inom äldreomsorgen. Det gäller att se detta och se till att de barnmorskor som ska göra detta självklart får utbildning och kompetens och kan använda sig av sin erfarenhet. När Socialstyrelsen i februari redovisar sitt uppdrag är det viktigt att man har alla dörrar öppna och funderar på hur man kan se till att kvinnor får möjlighet att välja före utgången av vecka nio.

Anf. 12 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Till Mona Sahlins vill jag säga att jag redan tidigare som svar på en randanmärkning i början har deklarerat som svar på en fråga att regeringen avser att under nästa år lägga en proposition som rör utländska kvinnors möjlighet till abort i Sverige.

En fråga som används som argument i diskussionen kring att utvidga kretsen av yrkesutövare som kan genomföra abort är att det finns köer. Jag nämnde det arbete som pågår för att se hur det ser ut med köerna och hur långa väntetider vi har. EPC, Epidemiologiskt Centrum på Socialstyrelsen, säger att det inte finns några uppgifter om köer och väntetider. SKL, Sveriges kommuner och landsting, säger att man inte har fått in några uppgifter om att väntetiderna för aborter är orimligt långa. Ändå har Socialstyrelsen av den tidigare regeringen fått till uppgift att inven-

tera och sammanställa bland annat frågor som rör väntetiderna när det gäller aborter. I det uppdraget ska de bland annat titta på om det finns regionala skillnader.

Socialstyrelsen har skickat ut en enkät till verksamhetschefer för samtliga abortkliniker i Sverige där man bland annat kollar frågor som rör väntetider. Man genomför också telefonintervjuer med hälso- och sjukvårdsansvariga i landstingen för att se hur väntesituationen ser ut.

Jag har i dag ingen grund för att säga att vi vet hur kösituationen ser ut.

Så kommer vi till nästa fråga. Om det visar sig att det finns köer, är då det självklara svaret att man ska utvidga kretsen av de personer som kan utföra aborter? Det är naturligtvis inte självklart att man säger att man ska utvidga kretsen. Det handlar ju ytterst om patientsäkerhet och att de kvinnor som genomgår en abort får en behandling som är så säker som den någonsin kan vara. Det ställer ju väldiga krav på utbildning och en mängd moment för att upprätthålla den skicklighet som fordras för att det här ska fungera på ett patientsäkert sätt.

Där är vi inte i dag. Därför kvarstår mitt svar.

Anf. 13 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag tackar för inlägget och ser förstås med stor spänning fram emot den proposition som ska komma nästa år om utländska kvinnors rätt till abort i Sverige.

Jag vill helt och fullt instämma i vad Barbro Westerholm och Annika Carlsson sade i den här frågan.

Jag tycker att det handlar om en värdighetsgaranti för de kvinnor som av skäl som är deras egna beslutar sig för att genomgå en abort. Det handlar inte bara om köer, Göran Hägglund, även om det är det också. Vi har fått många vittnesmål, inte minst från Vårdförbundet, om kvinnor som har fått vänta så länge att de inte har kunnat genomgå den medicinska aborten. Det räcker att det finns ett sådant exempel för att den här frågeställningen ska vara aktuell och reell för oss här i riksdagen.

Det handlar också om att det är en ny metod. Det har vi alla betonat. Den fanns inte när abortlagen skrevs. Göran Hägglund talar om att utvidga kretsen som om det vore något förskräckligt och som om det i sig är något man absolut ska undvika och aldrig ens reflektera över. Då undrar jag: Varför inte?

Nu kommer det nya metoder inom vården, också inom området abort. Det är metoder som är enkla och som på många vis är oändligt mycket bekvämare, lindrigare och värdigare för de kvinnor som vi pratar om. Varför skulle man inte då kunna diskutera hur man utvidgar kretsen och ökar kompetensen och utbildningen hos en grupp inom vården som vi kvinnor som ofta besöker gynekologiska enheter inom vården har ett enormt stort förtroende och tillit för? Det är en grupp som har kompetensen, som vill ta på sig ett större uppdrag och som kvinnorna skulle kunna få ett ännu mer värdigt bemötande av.

För mig är det fortfarande obegripligt, Göran Hägglund: Varför denna tvekan om att barnmorskorna ska kunna bistå vid medicinska aborter? Varför tveka en enda sekund om att framsteg inom vården dess bättre gör att detta område nu också kan befolkas av kunniga, härliga, duktiga barnmorskor som kan bistå kvinnor som vill göra abort?

Jag förstår inte tvekan. Ta nästa replik och försök beskriva det för mig med ett enda argument. Varför inte en översyn som inte frågar om, utan hur, barnmorskorna ska ges den kompetens som behövs för att kunna bistå vid medicinska aborter?

Prot. 2006/07:24
21 november

Svar på
interpellationer

Anf. 14 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Det här är en väldigt viktig diskussion eftersom den rör så många. Köer är inte det enda skälet. RFSU har visat att i dag får drygt 50 % av kvinnorna möjlighet till medicinsk abort, men 70 % skulle vilja ha det. Det är alltså väldigt många däremellan som inte får den möjligheten. Det beror på att man kommer för sent till vården.

Det finns ett väl så tungt skäl, tycker jag. Den medicinska utvecklingen går framåt med stormsteg, inte minst inom reproduktionsområdet. *In vitro*-fertilisering är någonting som har kommit för att stanna, och med goda resultat. Vi börjar kunna ställa diagnoser på befruktade ägg. Gynekologerna kommer in på områden som inte var deras förr. Det tar av deras tid. Då tycker jag att man ska se över vad andra yrkesgrupper kan göra som läkarkåren gör i dag. De erfarenheter vi fick 1975 av barnmorskornas utbildning för preventivmedelsrådgivning och p-pillerförskrivning var ju väldigt goda och även kostnadseffektiva. Gynekologerna fick då möjlighet att göra andra saker på den tiden.

En av världens främsta experter, Marc Bygdeman, har utvecklat detta i Sverige. Han möter barnmorskor varenda dag och vet vilka möjligheter som finns att utbilda den kategorin, kanske inte alla, för den här verksamheten.

Jag har samma fråga som Mona Sahlin.

Anf. 15 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Säker vård är en självklarhet, skulle jag vilja påstå. Jag tror inte att någon som deltar i den här diskussionen är beredd att tumma på det kravet. Det motsäger inte barnmorskans rätt att utföra detta, om man ser till att det finns utbildning och kompetens.

Det gäller att se att det här är en del av en utveckling som sker inom hela sjukvården. Det här är ju inte bara specifikt för det här området. Det sker även inom äldreomsorgen. Inom alla olika professioner flyttas en mängd olika delmoment i vården över på yrkesgrupper som tidigare inte har haft det ansvarsområdet. Och självklart måste det ske även inom det här området.

I Socialstyrelsens föreskrifter står det att när kvinnan har bestämt sig för att göra abort bör den utföras snarast möjligt. Det är ju detta som är målsättningen för hela diskussionen. Har man väl hamnat i situationen att man har beslutat att avbryta en önskad graviditet är det jobbigt att behöva vänta i kö.

Det handlar både om kösituationen och om typen av ingrepp, som är betydligt enklare, smidigare, och inte så stort som andra sorters ingrepp.

Jag återkommer ännu en gång till att jag inte fullt ut kan förstå varför socialministern har beslutat att stänga dörren så totalt. Jag hoppas på att få ett svar där han säger att han ska lyssna till alla de goda argument som interpellanten framfört i dag.

Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Självklart lyssnar jag på alla goda argument. Jag lyssnar för övrigt på alla argument över huvud taget och prövar dem också. Det vore konstigt annars.

Det framställs nu i diskussionen som att den medicinska aborten är ett alldeles nytt påfund. Så är det ju inte riktigt. Den har använts i Sverige i närmare 15 år nu och har alltså praktiserats under en lång tid. Situationen är inte alldeles ny.

För Mona Sahlin, som ju satt i en regering till för några få veckor sedan, vill jag passa på att påpeka att det som nu beskrivs i ordalag av typen ”Varför tveka en enda sekund? Det är obegripligt!” och så vidare ju uppenbarligen inte var någon självklarhet heller för den tidigare regeringen.

Det kanske finns några fungerande argument i den andra vågskålen som är värda att ta på allvar. Ytterst är det ju en fråga om patientsäkerhet. Den är allra viktigast och ligger till grund för det svar som jag har gett i dag.

Det handlar om att läkare ska kunna se risker för biverkningar, ska kunna bedöma det allmänna hälsotillståndet hos kvinnan, eventuella sjukdomar och läkemedelsanvändning för att kunna se om det finns speciella medicinska risker för just den här personen. Man kan under undersökningarna få fram många nya fynd som kanske inte är så enkla att tolka för den som inte är läkare.

Ytterst handlar det alltså om att inte utsätta kvinnan för större risker än vad nöden kräver.

Anf. 17 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag måste först svara Göran Hägglund. Ja, den socialdemokratiska regeringen som jag mycket riktigt tillhörde gjorde det som alla vi tre debattörer här i dag skulle önska att Göran Hägglund gjorde. Vi lyssnade på argumenten, och vi tog till oss de förändringar som har skett. Vi lyssnade på Vårdförbundet, på barnmorskorna, på vad de kvinnor som vill ha det där riktigt egna fria valet behövde. Och vi landade i att det är rimligt, Göran Hägglund, att underlätta på alla sätt det går genom tidiga – och självklart säkra – och värdiga aborter för de kvinnor som har bestämt sig för det.

Jag hoppas att Göran Hägglund kunde säga samma sak, och han har ju ett tillfälle till det här i talarstolen.

Vad Socialdemokraterna gjorde eller inte gjorde är väl inget argument? Någon gång måste ni förhålla er till er egen ställning och inte bara till vad vi har gjort och inte gjort. Den här frågeställningen har ju funnits med under lång tid, framför allt för kvinnor, i alla politiska partier här i riksdagen. Det är ju vi tre som har varit uppe här i talarstolen i dag exempel på.

Det här är inte fråga om Kristdemokraterna och Socialdemokraterna. Göran Hägglund understryker återigen att det bara handlar om patientsäkerheten, som om det skilde oss åt. Inte minst Annika Qarlssoon har ju väldigt beskrivit här att ingenting får undanröja att patientsäkerheten ska stå i förgrunden. Men just därför, Göran Hägglund, är det så fantastiskt att vi nu skulle kunna utvidga kretsen av säkra, tidiga och värdiga

aborter för de kvinnor som behöver det genom att våra fantastiska barnmorskor numera också kan få denna kompetens och utbildning.

Försök nu svara på min fråga: Varför detta motstånd, Göran Hägg-lund?

Anf. 18 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Poängen med det jag sade om Mona Sahlins position – att hon nu, några veckor efter regeringsskiftet talar om sin ståndpunkt som en självklarhet, frågar varför man ska tveka en enda sekund och säger att det är obegripligt att man inte går på den linje som hon i dag förespråkar – var att den uppenbarligen inte var särskilt självklar för den regering som hon själv under en lång följd av år ingick i.

Jag har hört argumenten, och jag kommer att fortsätta lyssna på diskussionen. Om det finns starka skäl, det vill säga att vågskålen tyngs ned på andra sidan, är jag inte sämre än att jag kan ändra mig. Det vore konstigt annars. Men hittills har de argument jag har hört inte fått mig övertygad om att vi ska ändra på den ordning som nu gäller och som tar sin utgångspunkt i patientsäkerheten, som naturligtvis ska vara A och O för lagstiftaren.

Vi ska lösa de problem som finns när det gäller väntetider. Där måste vi ha ett samspel med sjukvårdshuvudmännen runtom i landet, så att ingen behöver vänta i onödan. Tack för en intressant debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2006/07:52 om Kilen

Anf. 19 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Elina Linna har frågat mig om jag avser att fullfölja in-dragningen av stödet till Kilen och vilka skäl jag har för det. Hon frågar också vad jag avser att göra för att säkerställa en producentoberoende läkemedelsinformation till läkemedelskonsumenterna och hur jag ska se till att Kilens stöd till dem som drabbats av läkemedelsbiverkningar ersätts.

Jag delar Elina Linnas uppfattning att det är viktigt att personer som drabbats av läkemedelsbiverkningar får råd, stöd och behandling. Hälso- och sjukvården har personal och andra resurser som behövs för att tillgo-dose människors behov av erforderlig vård. Personer som drabbats av läkemedelsbiverkningar bör därför vända sig till hälso- och sjukvården och kanske i första hand till den läkare eller sjuksköterska som förskrivit de läkemedel som misstänks ge biverkningar.

Den information om läkemedelsbiverkningar som når hälso- och sjukvården kommer i många fall, till exempel i fråga om oförutsedda och ovanliga biverkningar, att vidarebefordras till Läkemedelsverket. Myn-digheten bedömer om det kan finnas ett orsakssamband mellan läkemed-let och den aktuella händelsen. Informationen lämnas i erforderliga fall också vidare till läkemedelsproducenterna. Läkemedelsverket och läke-medelstillverkarna har också möjlighet att upplysa sjukvård och patienter om nya säkerhetsfynd till exempel via förstärkning av varningstexter i

märkning och produktinformation och även initiera indragningar av läkemedel om de befinns ha allvarliga fel.

Från olika håll kommer uppgifter om att sjukvårdspersonal inte vidare rapporterar biverkningar till Läkemedelsverket i tillräcklig omfattning. Läkemedelsverket har därför fått i uppdrag att föreslå förbättringar i dagens system för biverkningsrapportering. Myndigheten genomför av den anledningen sedan oktober förra året ett pilotprojekt där konsumenterna av läkemedel och naturläkemedel själva kan rapportera misstänkta biverkningar. Studien genomförs i Uppsala kommun. En första utvärdering av projektet har utfallit positivt, och konsumenternas biverkningsrapporter har visat sig infria de kvalitetskrav som kan ställas för att kunna komplettera den information som Läkemedelsverket får från hälso- och sjukvården.

Regeringen har för avsikt att inom ramen för 2007 års budget avsätta 5 miljoner kronor för att främja producentoberoende läkemedelsinformation till hälso- och sjukvården. Syftet med satsningen är att ge vårdpersonal och patienter tillgång till oberoende och objektiv information om läkemedel och dess användning. Avsikten är att Läkemedelsverket ska ansvara för utformningen av informationen. Satsningen är inte ny utan har varit återkommande under många år.

Vidare tillhandahåller Apoteket AB en kundanpassad och producentoberoende information och rådgivning till sina kunder. Åtagandet är reglerat i bolagets verksamhetsavtal med staten. Konsumenterna som kontaktar apotek har därför möjlighet att även den vägen få professionell och producentoberoende rådgivning om sina läkemedel.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2007 inte föreslagit något ekonomiskt stöd till Kilen. Propositionen är lämnad till riksdagen, som nu har att besluta om statsbudgeten för nästa år.

Jag förutsätter att hälso- och sjukvården på ett fullgott sätt tar hand om de personer som drabbats av läkemedelsbiverkningar och att Läkemedelsverket på ett tillfredsställande sätt arbetar vidare med och utvecklar sin biverkningsrapportering. Jag avser mot bakgrund av det arbete som pågår inte att vidta några ytterligare åtgärder men kommer att följa utvecklingen mycket noga.

Anf. 20 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret.

Statsrådet uppvisar i sitt svar på frågan om Kilens verksamhet och hur den producentoberoende granskningen av läkemedel ska säkras en förbluffande svada av ord utan att egentligen besvara mina frågor. Med ett pennstreck stryker statsrådet bort år av erfarenhet och uppbyggd verksamhet. Det är en verksamhet vars ursprung kommer underifrån, från människor som drabbats av läkemedlens avigsidor och som negligerats av den etablerade läkemedelsbranschen och sjukvården.

År 2000 beslutade Stockholms läns landsting att inte längre finansiera Kilens verksamhet med motivet att dess verksamhet var nationell. Det utvecklades då ett treårigt stöd genom Allmänna arvsfonden. Därefter utgick ett stöd via statsbudgeten med syfte att utreda och tillse att Kilens verksamhet skulle kunna utvecklas och ingå i en större helhet, till exempel inom Konsumentverket eller Folkhälsoinstitutet.

Vänsterpartiet har under de år som gått kunnat se en utveckling av Kilens verksamhet och en ökad kvalitet i de rapporter som presenterats. Jag skulle till och med våga påstå att också kristdemokratiska ledamöter uttalat sig om till exempel ungdomars förhållanden och konsumtion av läkemedel. Ofta har de också använt ett underlag som kommer från Kilen.

Nu går de ideologiska kvastarna hårt fram. Det bekymrar mig att verksamhet efter verksamhet som alliansen självsvalt vänstermärkt sopas bort utan att dess kvalitet granskas. Vi har nu att förklara till exempel för WHO, som Kilen samarbetar med i ett par olika projekt, att Sverige inte längre stöder denna verksamhet.

Producentoberoende forskning, tillsyn och information ska stärkas och inte försvagas, anser Vänsterpartiet. Kilens arbete är särskilt betydelsefullt i vårt moderna samhälle, där läkemedelsindustrin satsar enorma belopp på reklam för att försöka att få oss att konsumera ännu mer läkemedel.

Det behövs oberoende röster så att det inte enbart blir det kommersiella intresset som styr läkemedelsanvändningen. Därför har Vänsterpartiet i budgetförhandlingarna med den tidigare socialdemokratiska regeringen värnat om anslagen till Kilen.

I min interpellation ställer jag frågor till statsrådet som jag tycker att jag inte riktigt fick svar på. Jag upprepar frågan: Vad avser ministern att göra för att säkerställa en producentoberoende läkemedelsinformation till läkemedelskonsumenterna med tanke på att den moderna hälso- och sjukvården blir alltmer beroende av läkemedel?

Anf. 21 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Eftersom det är min första riksdagsperiod vet jag inte riktigt hur arbetet går till och hur det fungerar. Jag fick väldigt snabbt klart för mig att det var väldigt många påtryckningar, och i många fall väldigt långa. En av de grupper som har hört av sig är Kilen, förmodligen just för att jag sitter i socialutskottet.

Jag tror att statsrådet har fått lika många mejl som jag har fått. Jag har läst, grunnat och försökt sätta mig in i deras verksamhet. Det har inte varit så enkelt, eftersom jag inte hade speciellt mycket koll på vad de höll på med. Men så började jag tala hemma där jag bor om att jag börjat fördjupa mig i en verksamhet jag inte hade koll på. Då kommer det fram en kvinna som säger: Hör du, Per, jag kan berätta mycket för dig om Kilen.

Jag tänker inte dra hela historien. Vad jag vill poängtera är att de som mejlat till oss har varit ganska många, men det stora flertalet finns utanför mejlskörden. De har fått stöd, stöttning och hjälp av Kilens verksamhet. Jag vill understryka att socialdemokraterna i riksdagen vädjar för ett stöd till Kilen. I det framtida arbetet, om diskussionen tas upp, kommer vi att rösta för Kilens överlevnad. Det gör vi av flera skäl.

Verksamheten startades år 1992. Från och med år 1997 har man en databas som fungerar väldigt bra. Vi har fått reda på att man tar del av information därifrån runtom i världen. Det är kompetens och kunskap som man inte bara ska sopa bort. Tänker man sig att göra förändringar borde man ändå kunna lämna en respit för att ta till sig de kunskaper och den kompetens som finns i Kilens verksamhet. Socialdemokraterna

kommer att stödja de motioner här i riksdagen som föreslår att Kilens överlevnad ska tryggas.

Anf. 22 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Det här är ett mycket angeläget ämne. Jag delar absolut Elina Linnas uppfattning att det är viktigt att vi har ett system som gör att människor som drabbas av biverkningar kan få en kanal där de kan rapportera och att de kan få stöd när det gäller de möjligheter som finns att åtgärda biverkningarna.

I svaret från ministern beskriver han hur det idealt sett skulle gå till. Vi vet alla att det fungerar väldigt dåligt. Mitt parti blir varje år inbjudet till Sveriges läkarförbund. Vi frågar då hur det står till med deras ambition att bli bättre på området att rapportera biverkningar som de upptäcker i sitt arbete.

Vi får varje år samma svar. De skäms verkligen för att läkarkåren är så dålig på detta. Man är mycket väl medveten om det. Man kan titta hur det är när ett nytt läkemedel släpps och börjar användas efter några år. Om man jämför visar det sig ofta att Kilen har tjugo gånger så många rapporteringar via sitt system som hela den svenska läkarkåren lyckas sända in till Läke medelsverket.

Det visar att man borde fundera. Varför berättar inte människor detta för läkarna, om vi nu säger att läkarkåren inte är dålig utan rapporterar in det den får reda på? Det är väl för att relationen mellan läkaren och patienten har ett annat fokus. Jag tycker att man ska fundera på varför det fungerar som det gör i dag.

I svaret prisar man systemet och säger att man ska förbättra det. Jag tror inte att det leder någonstans. Man måste inse att det väldigt mycket handlar om rollerna i vården, framför allt relationen mellan läkare och patient. Det kan finnas starka skäl för att patienten inte ens vill ta upp frågan om biverkningar med sin läkare utan har en annan kanal för det.

Man har gett i uppgift till Läke med elsverket att jobba med detta. Jag har själv varit i Uppsala och träffat dem i våras, fått rapporter och diskuterat deras system.

Det är naturligtvis bra att man gör det här från Läke med elsverkets sida, för det visar att det är rätt att ha ett parallellt system. Men är det då rätt att fortsätta med det som Läke med elsverket har lagt upp när vi vet att Kilen har utvecklat sitt system, som har vunnit internationell ryktbarhet? Med EU-medels hjälp jobbar man i flera europeiska länder för att implementera just det arbetssätt som har utvecklats på Kilen. Varför ska vi inte ta till vara det i Sverige? Varför inte fortsätta med ett system som fungerar väldigt bra?

Det är en annan sak som är lite märklig. Jag har vant mig vid att de borgerliga partiernas företrädare väldigt ofta pratar om att man gärna vill använda de offentliga medlen på ett rationellt och effektivt sätt. Man säger att det är bra att använda idéburna organisationer, att man vill använda entreprenörer och så vidare. Varför då just i detta fall så benhårt hålla fast vid det statliga byråkratiska systemet och de offentliga kanalerna, som verkligen har visat sig fungera så dåligt? Varför inte på det här området våga driva just den politik som ni själva så ofta talar er varma för? Varför inte här sträcka ut handen till de idéburna intressena, de

idéburna krafterna, och använda den möjligheten, som har visat sig fungera väldigt bra?

Vi är oerhört förvånade över att det kunde gå så här. Vi upplevde under förra mandatperioden att vi från Miljöpartiet och Vänsterpartiet hade svårigheter att baxa igenom det här i vår majoritet ihop med Socialdemokraterna, men vi upplevde att era ledamöter på den borgerliga sidan i socialutskottet inte alls hade den inställning som regeringen nu visar sig ha. Det är förvånande att ni inte inser de fördelar som finns i att ge fortsatt stöd till Kilen.

Anf. 23 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt positivt att läsa detta svar som statsrådet ger till interpellanten. Det andas ett intresse av att använda skattebetalarnas pengar just för evidensbaserad medicin, och vi har nog en rätt bred uppfattning om att det är ett positivt anslag för att använda en skattefinansierad bas för seriös sjukvård.

Jag är också väldigt glad att höra interpellanten och de efterföljande ta upp en angelägen fråga och diskutera den på ett klokt sätt utifrån patientperspektivet, underifrån, och hur viktigt det kan vara att man understöder patienternas behov när det gäller svåra frågor som läkemedelsbiverkningar, läkemedelsberoende och för den delen även risken för självmord och självmordsproblematik, sådant som även Kilen basar för.

Jag är själv läkare, och jag vet därför att Kilen har gjort väldigt stora insatser för att hjälpa patienter underifrån.

Vad jag däremot inte vet är hur många gånger Kilen inte har hjälpt patienter, om patienter rentav har blivit sämre eller förvärrade av de råd de har fått vid Kilen. Vad jag förstår finns inte den typen av ansvar för eventuella misslyckanden med i den rapportering som görs. Det är så att säga en envägskommunikation.

När det gäller läkemedelsbiverkningar, om vi tittar på en väldigt vanlig substans som acetylsalicylsyra som används, frågar jag mig: Är blödningar av acetylsalicylsyra enligt statsrådets syn en biverkan eller en verkan? Ja, det beror på. Om det ges för att man har muskel- och ledvärk är blödningar ett allvarligt problem, en biverkan. Men om man i stället har risk för att få proppar i kroppen och äter acetylsalicylsyra varje dag är det just det man vill ha, nämligen lättare blödande blod för att inte få proppar. Alltså är verkan och biverkan olika sidor av samma mynt.

Jag tycker just, som det anvisas i svaret av statsrådet, att avvägningen av om en biverkan verkligen är en biverkan och inte en verkan är någonting som i första hand ankommer på den som tar det fulla patientansvaret och som sedan kanske också på något sätt kanaliserar detta till de myndigheter som har professionell expertis som kan bedöma det här.

Man ska naturligtvis ta vara på Kilens positiva rapportering, men man måste då ställa frågan om det i Kilens verksamhet – om jag förstår det rätt och om statsrådet har tittat på uppgifterna – ingår att hantera till exempel läkemedelsberoendeproblem och inte minst det som kallas självmordsförebyggande åtgärder. Finner då statsrådet att Kilen har den kompetens som gör att man kan ta ett så viktigt ansvar på sitt samvete? Det är min fråga till statsrådet med anledning av att man avslår vidare ansats för att ge Kilen pengar till hela sin verksamhet.

Prot. 2006/07:24
21 november

Svar på
interpellationer

Anf. 24 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Elina Linna tycker att jag pratar mycket. Men de frågor som Elina Linna ställer i sin interpellation kräver ett visst svar, och jag har försökt ge ett utförligt svar för att beskriva hur jag ser på saker och ting.

En fråga var om vi skulle fullfölja stödet, och jag har berättat att vi har lagt en budget där de här pengarna inte finns med. Jag har beskrivit vad vi vill göra för att ge den producentoberoende läkemedelsinformationen till läkemedelskonsumenterna. Jag har beskrivit hur vi ska klara ut det här med en bättre insamling av information när det gäller läkemedelsbiverkningar, vilka tankar vi har där.

Det kan ju vara så att Elina Linna inte gillar mina svar, men det är en annan sak. Svar på frågorna har hon fått.

Per Svedberg tar upp resonemanget utifrån möten med människor. Ja, jag tvivlar inte en sekund på att det finns människor som har mött stor förståelse och har fått råd och hjälp i sin vardag från den här ideella verksamheten.

Ideell verksamhet spelar en väldigt stor roll på en lång rad områden, men kanske är det så, precis som tidigare talare var inne på, att man behöver tänka efter vad som bör vara ideella krafters uppgifter och vad det behövs ett offentligt ansvar för att hantera. Kanske just den här läkemedelsinformationen, just det som handlar om biverkningar, är en sak som det offentliga bär ett särskilt ansvar för att hantera, och det kanske är svårt att se att någon annan kan ersätta detta.

I en värld med oändligt mycket pengar, där det inte finns några sådana gränser, kan man göra allting på en gång. I den värld som vi lever i bör vi använda pengarna på ett klokt sätt för att kunna tillgodose de behov som finns hos många människor som är i behov av läkemedel för att kunna möta sin vardag.

Anf. 25 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Tack för inlägget, statsrådet. Läkemedlen är inte som vilken vara som helst på en marknad, utan dessa varor utgör ofta en helt avgörande del i den medicinska behandlingen av sjukdomar. Det är vi överens om.

Läkemedelskonsumenten, patienten, har också ett betydande informationsunderläge i förhållande till läkaren och till apotekaren när man hämtar läkemedlet. Konsumenten har liten eller ingen som helst möjlighet att ifrågasätta läkarens eller för den delen apotekarens rekommendationer, eftersom konsumenten, patienten, i de allra flesta fall saknar den nödvändiga medicinska kompetensen för en sådan bedömning.

Visst är det självklart att det offentliga bär ansvaret, att läkaren som ordinerar läkemedlet bär ansvaret för att informera om biverkningar och att apotekaren ska informera när han lämnar ut läkemedlet. Men vi vet också att det brister.

Jag hoppas att statsrådet i sitt nästa inlägg kan kommentera läkemedelsindustrins påverkan, ja, nästan dominans, när det gäller att informera om läkemedel. Där finns också personal, både läkare och sjuksköterskor och personal på apoteken, som blir påverkade av den informationen, som ofta tangerar reklam.

Det finns rätt många rapporter, från Kilen och från annat håll, som visar att man inte alla gånger har kunnat informera ordentligt om till exempel biverkningar. Vi vet också att Kilen har kunnat göra ett otroligt viktigt arbete när det gäller läkemedelsberoende. Redan innan Kilen blev Konsumentinstitutet Läkemedel och hälsa, redan från 70-talet, finns det dokumenterade bevis för att det behövs ett oberoende organ som informerar. Och där har Kilen lyckats väldigt bra med sina rapporter, som det har informerats om i olika seminarier.

Jag undrar om statsrådet till exempel har kunskap om den rapport som kom för några år sedan om ungdomar och ungdomars inställning och attityder till läkemedel. Den väckte rätt så stor uppmärksamhet. Det är ju receptfria läkemedel som ungdomarna använder, så där hade ju ungdomarna inte ens kommit i kontakt med vare sig läkare eller andra representanter för hälso- och sjukvården.

Det är lätt att lägga ned någon verksamhet, men det är mycket svårt att bygga upp den. Därför undrar jag också hur statsrådet nu har förankrat de här tankarna hos hälso- och sjukvården, hos Läkemedelsverket och hos Apoteket, så att den verksamhet som Kilen hitintills har bedrivit ska ha lika bra kvalitet när de nya verken ska ta över.

Anf. 26 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Först vill jag säga att Kilen aldrig har försökt ta på sig ett ansvar som liknar det som en behandlande läkare har. Jag tycker att den argumentationen är ett slag i luften. Det Kilen gör är att man samlar in information, och man ger råd. De här råden syftar mycket till att stärka patienten i relationen med läkaren, så att patienten ska ha större kunskap, om patienten nu vill ta upp beroende- eller biverkningsproblematiken med sin läkare.

Ministern säger också att man bör överväga i vilka fall de idéburna krafterna är värda att ta till vara och att just det här området då skulle vara olämpligt. Jag tycker att verkligheten visar precis det omvända. Det här är en verksamhet som verkligen har visat att man har nytta av det. Jag tänker på ett av de allra vanligaste preparaten, som används vid depressioner i dag. När Läkemedelsverket hade fått in 20 rapporter hade Kilen 400.

Jag tror att det finns skäl till att det är på det sättet. Jag tror att det finns skäl till att människor tar upp de här sakerna med Kilen och inte med sina läkare.

Sedan kan man ju undra, som Elina Linna sade, hur oberoende den här verksamheten är. Man säger att man vill sträva efter att få en fungerande oberoende dokumentation. Jag tycker att det är ett problem i sig som vi ska ta upp i annan ordning.

Sedan tycker jag också att vi måste titta på kvaliteten på rapporteringen och jämföra med det system som man har tagit fram på Kilen. Man fångar upp så mycket andra komponenter hos patienten än vad läkarna gör. Man frågar vad patienterna har för vanor, vad de äter och vilken livsföring de har. Man gör det på ett mycket mer djupgående sätt än vad läkarna gör i sina rapporter. När man tittar på de här får man alltså mycket större möjlighet att analysera orsaken till problemen.

Anf. 27 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Jag undrar först om statsrådet har övervägt att fundera lite grann på den rapportering som Kilen har inkommit med inför det här beslutet. I hur många sammanhang har alla dessa råd utmynnat i någonting som kanske kan ha varit ett misslyckat råd eller till och med ett råd som har skadat patienten?

Med mindre än att man har den ingången kan man ju lyssna till debatten och höra att det talas om att statsrådet använder sig av ideologiska kvastar. Nu är det ju så att en ideologisk kvast just lider av att den är beroende av sin ideologi. Man kan i stället hänvisa till vetenskap som då kan belysa både för- och nackdelar med rådgivning till exempel, inte minst medicinsk rådgivning. Detta är ju någonting som i grunden, i den bästa av världar, ska vara just oberoende, eftersom man är mån om att även belysa sina egna fel och brister.

Kilen har antagligen rapporterat in vilka råd och vilket stöd de har givit och i vilken omfattning det har skett. Då är min fråga: I vilka fall har statsrådet funnit att man inte har lyckats ge ett bra råd eller att man till och med har gett ett råd som kan ha varit misslyckat, så som sker i all annan sjukvård?

Om inte ett enda råd har fallit på hälleberget eller varit kontraproduktivt tycker jag att statsrådet ska överväga att avveckla traditionell medicinsk verksamhet och överföra ännu mer resurser till Kilen.

Anf. 28 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Ja, vad gäller det sista som Finn Bengtsson tog upp om vilka råd som Kilen har gett får jag säga att det nog överstiger mitt kunskande. Det är nog väldigt svårt att utvärdera detta fullt ut. Det är också svårt för det offentliga att ställa krav på ideella organisationer av samma karaktär som vi förstås kan ställa på våra egna myndigheter, där man ju styr. Man visar vad de ska rapportera och i vilka former. Och det går att utvärdera verksamheten på ett annat sätt än vad det kanske gör när det gäller frivillig verksamhet, ideella organisationer. Det ligger kanske i sakens natur när det gäller den här typen av verksamhet.

Flera har påtalat att läkemedelsindustrin har ett övertag i någon mening när det gäller information. Det är klart att den som producerar har ett övertag, i förhållande till dem som tar emot, när det gäller innehåll och effekter av den försöksverksamhet och det vetenskapliga arbete som man har bedrivit. Därför är det väldigt viktigt att staten har motsvarande kunskap och kompetens, och det har staten förstås genom de myndigheter som är verksamma på det här området.

Jag tror att man ska akta sig för att utmåla dem i läkemedelsindustrin som några busar i sammanhanget. Det är nog så att de spelar en avgörande roll för att vi i dag och i morgon ska ha tillgång till de mest effektiva medicinerna och behandlingsmetoderna för att kunna komma till rätta med svåra sjukdomar. Och de behöver ha möjligheter att fungera. Det betyder inte att man inte ska kontrollera. Tvärtom ska det ständigt finnas en prövning och det som vi diskuterar i dag, en insamling av rapporter om eventuella biverkningar för att man ska kunna fånga upp de fall där brister har kunnat ta sig igenom det nät som ska fånga upp brister tidigare. Vi behöver läkemedel för att kunna bekämpa sjukdomar.

Situationen när det gäller ungdomar och läkemedelsanvändning ger skäl till åtskilliga reflexioner. Vi hinner inte gå så djupt i dag, men vi har förstås betydande problem, som från tid till annan spelar en väldigt stor roll regionalt och i vissa kretsar. Det finns skäl att fundera mycket över det.

När det gäller det besked om Kilen som regeringen kom med i sin budget har jag fått väldigt olika reaktioner. Det är klart att Kilens varma anhängare har bedrivit en intensiv kampanj för sin sak, vilket förstås är fullt legitimt att göra – det ska till och med uppmuntras. Många har varit Kilens vänner, men det finns också ganska många rapporter av en annan karaktär. Det är människor som skriver med andra ingångar i den här frågan, vilket visar att det kanske inte är fullt så enkelt som det framstår här.

Jag har i mitt tidigare svar här visat på hur vi avser att jobba vidare för att kunna ha en producentoberoende information till alla läkemedelskonsumenter eller presumtiva sådana och hur vi ska kunna arbeta mer effektivt med att fånga upp de läkemedelsbiverkningar som ändå uppstår. Det är förstås av största möjliga vikt att det sker så tidigt som möjligt för att ingen i framtiden, eller åtminstone så få som möjligt, ska behöva drabbas av biverkningar som ibland får förfärliga följder.

Anf. 29 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Det är självklart inte Kilens uppgift att samla in rapporter om biverkningar, utan det är Läkemedelsverkets uppgift. Det är viktigt, naturligtvis, att hälso- och sjukvårdens representanter registrerar. Och det är bra att man har försöksverksamhet, som i Uppsala, där patienterna själva kan rapportera om biverkningar.

Jag har också en bakgrund inom hälso- och sjukvården. Själv har jag haft mycket glädje som sjuksköterska av rapporter som Kilen har gett ut och deltagit i seminarier. Och det är många inom hälso- och sjukvården. Så det finns mig veterligen inte någon konflikt mellan representanter från hälso- och sjukvården och Kilen. Det hoppas jag är klart.

Jag hoppas att ministern i sin slutreplik också kan kommentera den fråga som jag tog upp i min interpellation om samarbetet med WHO. Vem är det som tar över det? Jag tänker på länder som inte har samma ekonomiska status eller ekonomiska förutsättningar som vi har när det gäller läkemedel. Jag vet att det arbete som Kilen har gjort och gör tillsammans med WHO är väldigt viktigt.

Göran Hägglund tar upp ideella organisationer och beskrivningen av deras betydelse. Handlar det då endast om Kilen? Handlar det över huvud taget om ideella organisationer? Det finns inom vård- och omsorgssektorn väldigt många ideella organisationer som gör bra jobb.

Anf. 30 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! När det gäller det sista vill jag verkligen instämma. Ideella organisationer gör vårt land rikare, bättre, mjukare och fångar upp väldigt mycket av det som det offentliga inte alltid klarar av. Därmed är inte sagt att varje organisation ska ha pengar över statsbudgeten. Men vi behöver hitta goda vägar för samarbete med ideella organisationer för att kunna puffa på i rätt riktning och kunna vara ett stöd, för de spelar en väldigt stor roll för utvecklingen av vårt samhälle.

När det gäller WHO och det viktiga samarbete som måste ske på läkemedelsområdet har vi ingen brist på myndigheter som kan bedriva ett sådant arbete, utan där finns det många som kan ta upp den manteln för att Sverige också i framtiden ska finnas med i de här sammanhangen och vara aktivt, i vårt eget land men också naturligtvis till gagn för människor som bor i andra delar av världen.

Tack för en intressant diskussion och goda inlägg av väldigt många personer, inte minst Per som gjorde debut i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:31 om regeringens strypning av mångfalden i medierna

Anf. 31 Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Morgan Johansson har frågat mig om jag avser att stå fast vid en förkortning av avtalstiden för public service-företagen samt ett stopp för ikraftträdandet av de nya presstödsreglerna.

När det gäller radio och tv i allmänhetens tjänst har regeringen föreslagit att nästa tillståndsperiod ska vara tre år i stället för sex år som tidigare beslutats. Den tidigare regeringen aviserade i sin proposition om villkoren för nästa tillståndsperiod att en särskild utredare skulle tillkallas för att ta fram förslag till hur ett effektivare resursutnyttjande skulle kunna åstadkommas. Dessutom angavs att en uppföljning skulle göras under tillståndsperioden med utgångspunkt i omvärldsförändringar eller andra förändrade förutsättningar. Regeringen anser mot den bakgrunden att den tillståndsperiod som tidigare beslutats är lång. Under den treåriga tillståndsperiod som föreslagits avser regeringen att ta fram ett brett beredningsunderlag inför den efterkommande tillståndsperioden där bland annat utvecklingsmöjligheterna för radio och tv i allmänhetens tjänst och frågor om effektivare resursutnyttjande ingår.

Beträffande presstödet föreslår regeringen att ikraftträdandet av förändringarna i presstödet skjuts upp till ett senare tillfälle, inte att de nya reglerna stoppas. Regeringen ser presstödet som ett viktigt instrument för att upprätthålla mångfalden på mediemarknaden, vilket i grunden är en demokratisk fråga. Därför enades allianspartierna tidigt i budgetförhandlingarna inför 2007 om att riksdagens beslut att höja driftstödet ska genomföras.

Att Europeiska kommissionen ska granska om presstödet är förenligt med EG-fördraget förändrar inte regeringens inställning. Tvärtom arbetar regeringen nu för att övertyga kommissionen om att presstödet behövs. Kommissionens granskning kan dock ta tid. Att sätta i kraft förändringarna i driftstödet i ett läge där hela presstödssystemet är föremål för kommissionens granskning är riskabelt och oansvarigt och kan leda till att de tidningsföretag som får presstöd kan tvingas att betala tillbaka delar av det stöd som skulle betalas ut. För många mindre tidningar med redan ansträngd budget skulle det kunna innebära en ekonomisk katastrof som regeringen naturligtvis vill undvika.

Förslagen har lämnats av regeringen i budgetpropositionen för 2007 som för närvarande ligger på riksdagens bord. Regeringen har inte för

avsikt att dra tillbaka något av förslagen. Däremot planerar jag att bjuda in representanter för de politiska partierna i riksdagen för information och förhandlingar, förhoppningsvis före jul eller när riksdagen inleder sitt arbete i mitten av januari, för att informera om arbetet i EU-kommissionen.

Prot. 2006/07:24
21 november

Svar på
interpellationer

Anf. 32 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag kommer i mina inlägg att koncentrera mig framför allt på presstödsfrågan, eftersom vi kommer att få en debatt till som rör public service-avtalet generellt. Så vi sparar den diskussionen.

Om man först ser till presstödet är det en grundbult i massmediepolitiken. Utan ett presstöd skulle vi snabbt få se tidningsmonopol etableras över hela landet. Vi har redan tidigare många sådana exempel. Men nu skulle vi också se, om man skulle få lägga ned och dra undan presstödet, att tidningar som Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet skulle få lägga ned, tillsammans med en rad socialdemokratiska tidningar och kanske en och annan kristdemokratisk tidning. Det skulle etableras tidningsmonopol över praktiskt taget hela landet. Det är viktigt att vi gör allt vad vi kan för att undvika en sådan situation, just för att slå vakt om mångfalden i medierna. Detta är inte något primärt socialdemokratiskt intresse, utan det är ett intresse, tycker jag, för alla partier, inte minst mot bakgrund av att det rör sig om att slå vakt om en gemensam mångfaldstanke.

Det problem som nu har uppkommit är de frågeställningar som finns kring presstödet, framför allt i förhållande till EU-kommissionen. Bakgrunden är ganska konstig, om man ska vara ärlig.

Vi gjorde en uppgörelse i våras om smärre förändringar i presstödet med brett politiskt stöd: socialdemokrater, centerpartister, kristdemokrater, dessutom med stöd av Vänster- och Miljöpartiet. Det var brett och blocköverskridande som det ska vara i sådana här sammanhang. Den förändringen i presstödet anmäldes sedan till EU-kommissionen enligt de regler som finns. Och det blev en skriftväxling under sommaren där kommissionen ställde ett antal frågor som sedan besvarades.

Sedan hördes ingenting. Allting var, så att säga, frid och fröjd. Det blev val, det tillträdde en ny regering, det tillträdde en ny kulturminister som sedan avgick, och vi fick ytterligare en ny kulturminister. Ovanpå det får vi en budgetproposition. I den budgetpropositionen står det plötsligt att nu har kommissionen meddelat att Sverige ska ställas under granskning när det gäller just presstödsfrågan, hur det förhåller sig till statsstödsreglerna och konkurrensreglerna. Därför, säger regeringen, ska de nya reglerna inte träda i kraft.

Det här kom som, vågar jag säga, en fullständig överraskning för de allra flesta, inte bara för oss socialdemokrater utan också för de riksdagsledamöter som företräder majoriteten för regeringssidan, som också, vad jag förstår, blev tagna på sängen. Det var konstigt i sig. Men sedan blev det konstigare och konstigare, ju mer tiden gick.

När vi frågar efter underlaget till EU-kommissionens beslut, och om det finns något underlag över huvud taget, är det enda vi förevisas en dagboksanteckning från en tjänsteman på Regeringskansliet. Där skriver man att man har fått ett telefonsamtal den 20 september från EU-kom-

missionen att detta inte ska godkännas. Det är det enda underlag som man förevisar, en diskussion mellan tjänstemän på EU-kommissionen och Näringsdepartementet. Det är det enda som regeringsbeslutet baserar sig på.

Efter de nya besked som vi får blir det sedan konstigare och konstigare. När vi ber om att få ytterligare underlag visar det sig att Regeringskansliet i sina kontakter med EU-kommissionen inte ens fått möjlighet att få en bekräftelse från EU-kommissionen på punkten att de ska granska det svenska presstödet.

Mina första frågor till kulturministern är: Finns det över huvud taget något skriftligt underlag för att det nu ska genomföras en granskning? Finns det över huvud taget någonting att hänvisa till när regeringen nu föreslår att de nya presstödsreglerna inte ska träda i kraft?

Anf. 33 HELENE PETERSSON (s):

Herr talman! Det är glädjande att höra att regeringen ser positivt på presstödet. Det är viktigt för demokratin och för det offentliga samtalet. Det är alltså 81 % av svenska folket som varje dag läser någon form av dagstidning. Sverige är unikt genom att vi har så många orter med två konkurrerande tidningar.

Presstödet och public service är två viktiga ingredienser i ett brett utbud av medieröster. Vi har haft det sedan 1971 och det fanns med vid EU-inträdet, kanske inte omtyckt av alla men ändå accepterat. Det är inte så länge sedan vi i konstitutionsutskottet hade besök från Frankrike. Det var parlamentariker som höll på att arbeta med ett förslag till presstöd för deras räkning. Vi är alltså inte ensamma i Europa om att ge stöd till medierna. Ett flertal länder har stöd för att kunna behålla mångfalden.

Jag satt med i utredningen som arbetade fram det förslag till förändringar som låg till grund för riksdagens beslut i våras om nya presstödsregler. Vi fick i två pm kallade *Presstödet och förenligheten med EG-fördraget*, daterat den 24 februari 2005, och *EU:s regler om statligt stöd*, daterat den 5 februari 2005, redogjort för kommittén hur förfarandet går till och att presstöd var godkänt av kommissionen.

Det finns enligt pm:et fyra kriterier som ska vara uppfyllda för att åtgärden ska kallas ett statligt stöd i fördragets mening. Enligt detta pm är inte fjärde punkten, samhandelskriteriet, uppfyllt med tanke på att svenska språket endast talas i Sverige. Min första fråga är om ministern delar uppfattningen att vi inte uppfyller det fjärde kriteriet?

Den information vi har fått i Presstödsnämnden och i konstitutionsutskottet om hur man hanterat ett tillbakadragande av notifikationen om ändringar väcker också många frågor. Men det har Morgan Johansson tagit upp. Jag är också fundersam och undrande till det. Känner ministern att frågan har hanterats på ett korrekt sätt, och hur kommer ministern att gå vidare? Kan man acceptera att grunden för ett regeringsbeslut är ett telefonsamtal från någon som inte ens har rätt att teckna firma för kommissionens räkning och följaktligen inte kan framföra det som har sagts skriftligt?

I lördags lyssnade jag på repriserna av programmet Vår grundade mening. I programmet uppges att Sverige har fått ett halvårs uppskov och att det ska vara en snabb utredning samt en dialog inom EU om vad kommissionen kan acceptera. Vi ska med andra ord motivera det stöd vi har och förhandla med kommissionen.

Den 9 november hade vi besök i konstitutionsutskottet av representanter för departementet. Vi fick delvis information kring detta, men inte så tidssatt och inte det som framgick av ett radioprogram att utredningen ska innehålla. Min fråga, som också tangerar Morgan Johanssons, är därför: Har det kommit något officiellt dokument där EU-kommissionen preciserar sina krav på ärendets framtida hantering från Sveriges sida och när det i så fall ska presenteras för kommissionen?

Anf. 34 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Notifieringen av presstödsystemet väcker en hel del principiella frågor, nämligen frågor om kompetens. Är det något som intresserar mig så är det just kompetensfrågor.

EU och EG har ju ingen som helst kompetens inom den nationella mediepolitiken. Däremot finns det sådan kompetens när det gäller gränsoverskridande aktiviteter, till exempel i tv-direktivet och i den lagstiftning vi har när det gäller elektronisk kommunikation. Men i grunden har inte EG och EU med den nationella mediepolitiken att göra. De ska alltså inte lägga sig i det här.

Inte heller när det gäller statsstödet har man en generell kompetens. I artikel 87 i EG-fördraget står det: Om inte annat föreskrivs i detta fördrag är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag detta än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion oförenlig med den gemensamma marknaden – när jag kommer så långt kan jag säga att det där inte verkar särskilt bra, men då ska man läsa slutet av meningen – i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Min fråga är: Hur påverkas handeln mellan medlemsstaterna av presstödet till Hemmets Vän eller ens till Svenska Dagbladet? Jag kan inte se någon sådan påverkan. Därför är det väldigt viktigt att vi inte är flata mot kommissionen. Varje sådan organisation som EU-kommissionen är tenderar att ständigt lägga under sig nya områden, att vidga sitt kompetensområde.

Det hette ju i regeringsförklaringen att vi skulle ha ett smalare men vassare EU. Det förutsätter att vi har vassa medlemsstater som ser till att EU blir smalare och håller sig inom den ändamålsenliga nivån för sin kompetens. Nu är läget som det är.

Jag är mycket angelägen om att man ser till att det blir en snabb process, därför att det är många företag som drabbas av förseningen. Man hade räknat med att få stödet. Och jag kan säga att jag också var något förvånad över att den gamla regeringen över huvud taget notifierade systemet eftersom grundprinciperna sedan tidigare är godkända.

Anf. 35 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Nyheter är gratis men god journalistik kostar. Kvalificerad samhällsbevakning kostar mycket pengar. I det här landet har vi vant oss vid att ha en mycket god samhällsbevakning. Likväl är det på det sättet att väldigt många tidningar har avlidit. Tidningsdöden grasserade häftigt under framför allt 1950- och 1960-talen. Den stoppades upp lite grann så småningom.

Jag ser presstödet, särskilt i den form det har nu, som en nödlösning. Den allra senaste presstödsutredningen ligger ganska långt efter den som är refererad i 1971 års riksdag av Per Ahlmark, Sten Andersson med flera och som hade en annan utgångspunkt, nämligen att pressen var väldigt partipolitiserad. Så är det inte längre.

Nu sitter vi med de tidningar vi har. Och jag har den ibland tveksamma äran att sitta i några av de ägarstiftelser som hanterar socialdemokratiska, centerpartistiska och liberala tidningar i dagens läge, dock icke några moderata för närvarande, sedan Västernorrlands Allehanda i Härnösand blev liberal. Det är klart att förslaget att hålla inne de ytterligare pengarna är ett bekymmer för de här tidningarna. Det kan man inte säga någonting annat om.

Förfrågan om att EU ska godkänna detta förefaller mig vara en omväg när det gäller att komma vidare från den nödlösning som trots allt hela presstödet är. Men vi behöver en ordning i det här landet som bland annat Lotta Edholm i en tidigare pressutredning var med och beskrev. Vi behöver just den kvalificerade samhällsbevakning som marknadskrafterna inte alltid i alla delar kan ta upp.

Jag vill dock påpeka, herr talman, att det finns positiva saker i det här landet. Bland annat har det kommit en uppgift om att VLT-koncernen på ett ställe i landet prövar att ge ut en prenumererad tidning. Det är mycket bra. Det görs utan presstöd. Vi får se hur det går. Jag skulle vilja se nya initiativ på området som inte bygger helt och hållet på presstöd.

Jag tycker att man måste skilja på olika sorters presstöd. De mindre tidningarna med mycket små upplagor, som därmed också är ganska lokala och ofta annonssvaga, har sammantaget en betydande läsekrets. Det är viktigt att vi ser till att de också får möjlighet att överleva. Deras läsare sätter stort värde på dessa tidningar. De skulle inte ha tidningarna om de inte satte stort värde på dem. Därför är det viktigt att skilja ut de olika delarna av presstödet, mellan storstadstidningarna som skulle klara sig bättre utan och de mycket små tidningar som dessvärre är beroende av stödet. Centerpartiet har en lång rad sådana tidningar, och även Folkpartiet och Moderaterna har några sådana tidningar.

Anf. 36 ANDERS ÅKESSON (c):

Herr talman! Det var en intressant interpellation. Jag har läst den, och jag har läst svaret från ministern. Jag måste säga, herr talman, att jag är nöjd med svaret som ministern har gett i frågan. Det understryks där att det är ikraftträdandet av förändringarna i presstödet som skjuts upp till ett senare tillfälle, inte att de nya reglerna stoppas. Jag noterar också att det framgår i svaret att syftet med presstödet är att vara ett instrument för att upprätthålla en mångfald på mediemarknaden – i grunden en demokrati-fråga. Det framförde också interpellanten i sin interpellation.

Jag accepterar den åtgärd och den orsak som har angivits. Men jag utgår från, herr talman, att regeringen i det fortsatta arbetet och i kontakter med EU-kommissionen står på sig och – som tidigare talare har sagt – hävdar den svenska linjen i synen på presstödet och att därmed de nya presstödsreglerna ska träda i kraft snarast möjligt.

Jag vill understryka att jag är nöjd med det svar ministern har gett.

Anf. 37 MATS JOHANSSON (m):

Herr talman! Jag begärde ordet för att något stilla Morgan Johanssons oro över nedläggningen av Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet – som en fortsättning på det svar som statsrådet gav.

Det är inte bra att gå omkring och vara så orolig som Morgan Johansson är, men han är det dessutom på felaktiga grunder. Svenska Dagbladet kommer inte att läggas ned, även om man skulle gå på en mer radikal avskaffandelinje än den statsrådet antyder. Det var den linje som Moderaterna och Folkpartiet drev i en reservation i den senaste presstödsutredningen. Det är väl ingen hemlighet att det inte är den reservationens politik som regeringen nu genomför. Det vi tänkte oss i den reservationen var en nedtrappning under mandatperioden och dessutom ett avskaffande av reklamskatten. Det handlar inte om ett rakt avskaffande.

Det var bra att statsrådet nu satte ned foten när det gäller den borgerliga regeringens politik. Jag hoppas att vi under mandatperioden kan komma vidare i presstödspolitiken.

Anf. 38 Statsrådet LENA ADELSOHN LILJEROTH (m):

Herr talman! Det är trots allt roligt att så många vill delta i diskussionen.

Frågan är inte helt enkel. Morgan Johansson skriver i sin interpellation att han tror att den nya regeringen vill göra sig av med presstödet för att på det sättet komma åt de tidningar som inte är moderat- och folkpartiröster. Jag hoppas att Morgan Johansson inte står fast vid den åsikten fortfarande. Så är faktiskt inte fallet, i synnerhet inte om man betänker att de tidningar som får det största presstödet, de som Mats Johansson var inne på, Skånska Dagbladet och Svenska Dagbladet, trots allt väl får räknas som borgerliga.

Nu vet jag inte riktigt om jag ska klara av alla frågorna på en gång, men stöd som inte har godkänts kan inte betalas ut. Det är bara att följa reglerna.

Notifieringen, anmälan, som vi återkommer till hela tiden, och som gjordes av den förra regeringen efter det att riksdagen fattat beslut om presstödet, skedde därför att så är kraven. Det står att alla planer på att bevilja nytt stöd ska anmälas till kommissionen och får inte införas förrän kommissionen har godkänt det. Det beror bland annat på att det är fråga om en så pass stor ökning, drygt 10 %, av det presstöd som betalats ut.

Det är ingen hemlighet att det finns en stark kritik, misstro, inom kommissionen mot den formen av generella stöd.

När det gäller samhandelskriteriet, Helene Petersson och Ingvar Svensson, har jag fått besked om att det är uppfyllt.

Frågan ligger, som bekant, både hos Närings- och Kulturdepartementen. Det pågår nu en inledande dialog på tjänstemannanivå i syfte att göra klart för kommissionen var vi står i frågan. Det handlar om – som några av talarna har varit inne på – den stora grupp tidningar, ett femtiotal av dem som får presstöd i dag, som är riktade framför allt till glesbygden. De kommer ut sällan, och de betyder mycket som en röst just där.

Kommissionen kände till frågan om presstödet när vi gick med i EU 1995. Men sedan dess har det skett en hel del förändringar. Höjningar har gjorts, och det har kommissionen också känt till. Men nu ser situationen lite annorlunda ut, bland annat beroende på att det finns internationella pengar i sammanhanget. Schibsted är en viktig aktör på marknaden. Därmed kommer frågan i ett lite annat läge. Det handlar inte bara om en rent svensk fråga.

Jag tror att flera kommer att komma in i diskussionen, man jag kan garantera att vi faktiskt gör vad vi kan i diskussionerna. Det är en tuff debatt vi har att föra. Men vi för debatten utifrån att vi ska värna mångfald, pressens frihet och flera röster i Sverige.

Anf. 39 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Det känns bra när kulturministern försäkrar att man verkligen står fast vid presstödet och att det är en linje man tänker driva. Det finns inget syfte från regeringens sida att göra sig av med presstödet.

Där har vi haft olika uppfattningar. Jag vet att Moderaterna tidigare har haft en negativ inställning till presstödet. Det var kanske den uppfattningen som jag läste in i besluten. Nu säger Lena Adelsohn Liljeroth att det inte är så utan att här står regeringen fast. Det får vara bra med det.

Det finns naturligtvis mycket kritik om hur ni har hanterat detta hittills. Jag behöver inte vara kritisk i överkant, men jag kan berätta vad vi hade gjort i samma situation. När EU-kommissionen kommer med en framstöt, via ett enkelt telefonsamtal, hade det första vi hade gjort i ett sådant sammanhang varit att säga: ”Stopp och belägg! Vi gör ingenting förrän vi har fått ett formellt beslut med ett ordentligt underlag att ta ställning till.”

Det andra vi hade gjort hade varit att ta kontakt med riksdagens partier och sagt att det finns ett problem med EU-kommissionen och att vi gärna ser att de är med och följer detta.

Inget av detta har den nya regeringen gjort utan man har gjort precis tvärtom. Man lade sig först platt för EU-kommissionen och sade att man inte kunde genomföra den förändring som var tänkt från början. Man lade sig platt och skrev in detta i budgetpropositionen utan att egentligen begära något mer underlag än detta telefonsamtal. Sedan sade man inte ett ljud, inte ens till de egna riksdagsledamöterna. Bara det är uppseendeväckande.

Nu vet jag att detta kan skrivas framför allt på det konto som hörde till den kulturminister vi hade i nio dagar, Cecilia Stegö Chilò, och inte på Lena Adelsohn Liljeroth. Men nu har Lena Adelsohn Liljeroth chansen att reparera hennes misstag.

Om vi nu ska se detta som historia och i stället försöka se framåt, vad är det då vi ska göra?

Det första vi ska göra är förstås att ifrågasätta kommissionen. Det finns, som jag förstår det, inget formellt underlag för regeringsbeslutet att inte låta de nya reglerna träda i kraft. Det enda som finns är ett telefonsamtal som EU-kommissionen inte ens vill bekräfta med skrivet material. Det är mycket egendomligt. Som vi tidigare har hört finns det heller inget rättsligt stöd för kommissionen att agera på det sätt som man har gjort, därför att detta är en nationell angelägenhet, inte en EU-angelägenhet. Det första vi ska göra är alltså att ifrågasätta kommissionen och sätta kraft bakom orden.

Det andra är att vi ska låta den reform som vi kom överens om i våras träda i kraft. Om EU-kommissionen ska se över hela principen med presstödet, hur den förhåller sig till statsstödsregler och konkurrensregler, kan det kvitta om det är de gamla eller de nya reglerna som gäller. Det är själva principen som EU-kommissionen, som det hävdas, ska granska.

Det tredje är att vi ska agera ganska snabbt. Det sades på en föredragning i konstitutionsutskottet att ni tänkte vänta till våren. Då skulle ni inleda en dialog med EU-kommissionen. Det tror jag ger helt fel signaler. Vi måste vara aktiva i den här situationen, inte passiva. Min erfarenhet, efter att ha haft en hel del att göra med både EU-kommissionen och ministerrådet, är att ett land som inte står på sig och inte står fast vid sin linje snart kommer att blir fullständigt överkört.

Här finns det all anledning för Lena Adelsohn Liljeroth att agera med kraft för de svenska intressena och att också samråda med partierna i riksdagen. Om jag uppfattade det riktigt är det ett sådant samrådsförfarande som hon nu tänker sig att inleda med riksdagen, och det välkomnar jag.

Anf. 40 HELENE PETERSSON (s):

Herr talman! Jag måste återvända till det fjärde kriteriet. Jag fick svaret från ministern att hon anser att det är uppfyllt. Jag läser här om samhandel: Stöden måste ha en potentiell påverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna. Jag är tveksam till om det kriteriet är uppfyllt, om våra svenska tidningar som uppbär presstöd verkligen kan påverka konkurrensen mellan medlemsstaterna, eftersom det är något som händer bara inom Sverige. Därför ställer jag frågan igen: Uppfattade jag ministern rätt att det fjärde kriteriet verkligen är uppfyllt?

Jag vill också återvända till intervjun i radioprogrammet Vår grundade mening. Tidningsutgivaren, som också blev intervjuad, ser också en risk för att stödet kan försvinna och att det uppfattas som att Sverige ser som sitt uppdrag att förklara stödet bättre och vässa argumenten, medan det kommer signaler från kommissionen om att de förväntar sig en helt ny utformning av stödet. Hur ser ministern på dessa orostecken? Finns det risk för att kommissionens agerande kan tolkas på olika sätt? Finns det fog för den oron?

Jag vill trycka på det samarbete och samråd som vi haft i frågan under hela utredningen och under riksdagsarbetet. Vi måste agera snabbt och kraftfullt, för det är oerhört många tidningar som är bekymrade över detta och som kanske kommer att få sin verksamhet helt raserad och inte kommer att kunna fortsätta.

Anf. 41 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag är tacksam för att statsrådet vill ta initiativ till ett samrådsförfarande när det gäller den fortsatta processen. Det är viktigt att det sker skyndsamt.

Jag blev något förvånad över statsrådets uttalande om att samhandelskriteriet är uppfyllt. Är det så är det kört. Då kan vi inte ha något presstöd. Förmodligen menade statsrådet att det kan ligga i gränsskiktet till att vara uppfyllt. Det kan inte vara så att det är uppfyllt, för då kan man inte ha den här formen av stöd alls.

Den intressanta frågeställningen, som jag inte kan rikta till statsrådet utan möjligtvis till kommissionen, är varför kommissionen inte har upptäckt detta tidigare.

Anf. 42 LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Jag hade inte planerat att delta i den här debatten, men eftersom jag märker att en stor del av diskussionen handlar om saker som utspelades när jag var kulturminister vill jag gärna engagera mig i den. Det gäller tidsfrågorna. Morgan Johansson frågade om det finns mer underlag än telefonsamtalet och anteckningen om telefonsamtalet. Frånvaron av ytterligare underlag i svaret på Morgan Johanssons fråga gör att jag känner mig lite extra störd.

Vi vet nu att telefonsamtalet kom den 20 september. Då var jag kulturminister. Jag var kulturminister fram till fredagen den 6 oktober kl. 12, fick jag lära mig. Under hela den tiden var det ingen i min omgivning som uppfattade detta telefonsamtal som så allvarligt att de behövde informera ministern. Jag fick aldrig veta något om telefonsamtalet. Den slutsats som jag drar i efterhand är att organisationen inte uppfattade detta som så särskilt allvarligt.

Fredag kl. 12 hade ministern inte fått höra ett ljud. Nu får vi veta att måndagen den 9 oktober – det var bara en helg däremellan – meddelar man kommissionen att man återkallar det hela. En information som inte var tillräckligt viktig för att informera ministern blir på nolltid så viktig att man meddelar EU-kommissionen att man vänder upp och ned på hela riksdagens beslut som fem partier stått bakom. Jag får inte detta att gå ihop. Jag tycker inte att det verkar ha gått till på det sätt som det ska.

Jag noterar i kalendern att mellan fredag och måndag finns ju ingen torsdag, så det kan inte ha passerat något regeringssamråd. Jag skulle gärna vilja veta mer om hur det här har gått till. Jag inser att detta inte är en personlig fråga till Lena Adelson Liljeroth, för hon är i alla händelser helt oskyldig. Men hon är ansvarig för att frågan kan få en fortsatt process som inger förtroende och kan undanröja misstankar om att detta är något som det kanske inte är i verkligheten. Vi är rätt många som tycker att det är något underligt i hela det här.

Anf. 43 Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag ska gå tillbaka lite grann i tiden – det är många olika tidsaspekter – för att redogöra för vad som skedde efter det att riksdagen fattade beslut om det utökade presstödet. Det står i propositionen att den dåvarande regeringen avsåg att anmäla förändringarna till kommissionen och att ändringarna förutsatte ett godkännande från kommissionen. Dessutom angavs: Om kommissionens behandling av ärendet innebär att tidpunkten för ikraftträdandet behöver ändras avser regeringen att återkomma till riksdagen. Detta apropå att det skulle var konstigt. Denna medvetenhet fanns alltså uppenbarligen redan innan.

Flera har varit inne på detta med samhandelskriteriet. Jag har missuppfattat det. Det är inte uppfyllt, och det är kommissionen som beslutar om detta. Så har jag klarat ut den delen.

När det gäller samtalet kan jag naturligtvis inte säga så mycket eftersom jag inte fanns med där, men enligt vad jag har hämtat in är det inte några märkligheter. Både Leif Pagrotsky och Morgan Johansson, som har varit med länge, vet säkert att ett telefonsamtal är någonting som är kutym – det är åtminstone uppfattningen på departementet – och att man bara skickar brev när beslut redan är fattat. Samtalet den 20 september hade innebörden att detta inte längre var möjligt och att man måste se över det utifrån den anmälan som hade gjorts under sommaren.

Det finns paralleller till den så kallade hanteringen. När det handlade om stormen Gudrun, som en socialdemokratisk regering fick hantera, drog man också tillbaka anmälan efter ett telefonsamtal.

Det gjordes också en del justeringar och ändringar varpå man återkom till kommissionen. Nu låg det varken hos Leif Pagrotsky eller hos Morgan Johansson men så var faktiskt fallet. Det här är inte någon märklighet.

Det är ju faktiskt så att det pågår en dialog, och vi kommer att återkomma om detta. Jag är glad att Morgan Johansson också uppfattade att vi kommer att bjuda in representanter för de olika riksdagspartierna för att i detalj gå igenom och resonera om de här frågorna, förhoppningsvis redan före jul. Mycket mer kan jag inte säga just nu.

Anf. 44 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tror att alla som lyssnar till diskussionen förstår att det är en smula rörigt när det gäller hur det här har gått till. Jag tror inte att det är så många som är tillfredsställda, jag är det i alla fall inte, med beskedet att det ska räcka med ett telefonsamtal från EU-kommissionen för att man omedelbart i praktiken ska upphäva ett riksdagsbeslut som fattats med bred majoritet, en blocköverskridande sådan. Det är inte tillfredsställande, varken politiskt eller ur statsrättslig synvinkel. Jag upprepar vad jag sade tidigare, nämligen att om vi varit kvar hade vi inte låtit oss nöja med detta. Då hade vi sagt: Kom tillbaka när det finns ett formellt besked, när vi till exempel vet vem i EU-kommissionen som har fattat det här beslutet. Inte ens det vet vi ju. Och vi vet inte på vilken nivå det skett, om det är kommissionären som har agerat eller en enskild tjänsteman på EU-kommissionen. Vi vet knappt ens vilken avdelning på EU-kommissionen det är som har agerat. Också där har det ju varit en diskussion.

Varken jag eller Leif Pagrotsky är ju nybörjare i kontakterna med EU-kommissionen. Vi har jobbat med EU-kommissionen och med ministerrådet under många år. Sådana här saker har kommit hela tiden. Vid vartenda tillfälle som det kommit upp en frågeställning från EU-kommissionen har vi varit väldigt noga med att alltid försöka slå vakt om svenska intressen och inte omedelbart vika oss. Jag har ett exempel: Internethandeln med alkohol. Jag hade ju hand om alkoholpolitiken under fyra år. Det var en ständig konflikt med EU-kommissionen och också en ständig konflikt med starka intressen. Vi valde att stå fast och kommer nu, som det ser ut, i bästa fall att vinna domstolsprocessen om Internethandeln. Återigen: Står man inte fast vid en svensk linje finns det en risk att man blir överkörd.

Nu får vi se. Nu signalerar Lena Adelsohn Liljeroth att hon vill inleda ett samråd med övriga partier i den här frågan, och jag tror också att hon uppfattar signalerna från den här debatten väldigt tydligt, det vill säga att det finns ett stort tryck i riksdagen för att man agerar starkt för svenska intressen här.

Anf. 45 LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Lena Adelsohn Liljeroths svar gör mig faktiskt inte mindre utan mer nervös för vad det här handlar om. Fredag kl. 12 var detta telefonsamtal inte viktigt nog för att informera ministern. Det var inte ens tillräckligt viktigt för att informera statssekreteraren. Måndag är det mycket nog för att vända upp och ned på ett beslut som en nästan enig riksdag har fattat.

Så säger Lena Adelsohn Liljeroth: Pagrotsky har varit med förr. Han vet väl att det är så här det går till. Det är faktiskt precis tvärtom. Jag har varit handelsminister i åtta år, varit ansvarig för den funktion som innefattar att man notifierar EU-kommissionen om saker som innebär att man eventuellt snedvrider den inre marknaden. Jag har varit näringsminister och konkurrensövervakare, och jag har faktiskt aldrig varit med om något av det här slaget. Den här sortens snabba vändning, den här sortens, låt mig tyvärr använda ordet ”kuppertade”, hastighet är något nytt för mig. Jag är ledsen att inte Lena Adelsohn Liljeroth tog chansen att å regeringens vägnar undanröja misstänksamheten om att det här döljer sig mer än det som synes framgå av materialet. Jag har aldrig varit med om något liknande. Ett samtal som inte är tillräckligt uppseendeväckande för att ens informera statssekreteraren på 16 dagar blir på dag 18 viktigt nog för att vända upp och ned på hela verkligheten, hela presstödet. Det går inte ihop, Lena Adelsohn Liljeroth. Gå hem och forska efter hur det här har gått till. Annars får ni leva med en fortsatt misstänksamhet om att det här är partipolitik och inte EU-politik. Det är de som hatar presstödet som har varit i farten, inte EU. Det är den slutsats som i så fall hänger i luften men som jag hoppas att vi kan få skingrad. För det vore väldigt otrevligt om det förblev på det viset.

Anf. 46 Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Nej, det är inte fråga om en kupp, förhoppningsvis är det fråga om olika missförstånd som jag hoppas att vi kommer att kunna reda ut så snart som möjligt. Frågan är också, jag tror att det var Morgan Johansson som ställde frågan, var beslutet egentligen låg. Det är inte hos

kommissionären utan hos generaldirektoratet Konkurrens. Det är därifrån som samtalet har kommit. Varför det tog denna tid, över sommaren, vet jag inte. Men vi kommer att återkomma till frågan så fort det över huvud taget är möjligt. Men det är alltså inte fråga om en kupp. Förhandlingar pågår – inte i syfte att ta bort presstödet utan för att värna de svenska reglerna. I Danmark har man lyckats med förhandlingarna. Man har fått ändra delar av presstödet, men det handlar fortfarande om i stort sett samma belopp om än med en lite annan inriktning. Så jag hyser ändå goda förhoppningar om att det här ska gå bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:39 om förutsättningarna för public service

Anf. 47 Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m):
Herr talman! Margareta Israelsson har frågat mig

1. vilka mina skäl är till att halvera tillståndsperiodens längd,
2. om jag anser att det finns ett värde i en bred politisk uppslutning bakom villkoren för svenskt public service och om jag avser att verka för en sådan bred uppslutning,
3. hur jag avser att ta fram underlag för det nya sändningstillståndet och
4. om jag avser att förändra finansieringssystem för public service.

I våras beslutade riksdagen om de riktlinjer som ska gälla för programföretagen Sveriges Radio AB, SR, Sveriges Television AB, SVT, och Sveriges Utbildningsradio AB, UR, den kommande tillståndsperioden. I den proposition som låg till grund för riksdagens beslut aviserade den tidigare regeringen att en särskild utredare skulle tillkallas för att ta fram förslag till hur ett effektivare resursutnyttjande skulle kunna åstadkommas. Dessutom angavs att en uppföljning skulle göras under tillståndsperioden med utgångspunkt i omvärldsförändringar eller andra förändrade förutsättningar.

Regeringen anser mot den bakgrunden att den tillståndsperiod som tidigare beslutats är för lång. Regeringen har därför i budgetpropositionen för 2007 föreslagit att den kommande tillståndsperioden för SR, SVT och UR ska vara tre år i stället för sex år, det vill säga från och med 2007 till och med 2009. Under den treåriga tillståndsperiod som föreslagits avser regeringen att ta fram ett brett beredningsunderlag inför den efterkommande tillståndsperioden där bland annat utvecklingsmöjligheterna för radio och tv i allmänhetens tjänst och frågor om effektivare resursutnyttjande ingår.

Radio och tv i allmänhetens tjänst är en central del av mediepolitiken. Det är därför viktigt att det förs en bred diskussion inför den kommande tillståndsperioden där många åsikter kan komma fram. Regeringen har emellertid ännu inte fattat beslut om vilka ytterligare frågeställningar som kan komma att ingå i beredningsunderlaget eller hur underlaget ska

tas fram. Jag är därför inte beredd att lämna några besked om dessa frågor i dagsläget.

Anf. 48 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, även om jag inte tycker att det är så mycket till svar. Jag får svar på en av fyra frågor.

Vi får inte veta om statsrådet tycker att det finns ett värde i en bred politisk uppslutning. Vi får inte ens veta om hon är villig att verka för det.

Vi får inte reda på hur underlaget ska tas fram, och vi får inte reda på om det ska bli någon förändrad finansiering.

Vad säger då statsrådet? Jo, det är viktigt att det förs en bred diskussion – inte att det finns en bred uppslutning – och då kan det komma fram olika åsikter. Det finns ingen önskan att lyfta fram olika åsikter i frågan. Det ser jag med viss oro på.

Vi har haft en bred diskussion, en parlamentarisk utredning, som har lagt fram ett förslag. Om många saker blev den kommittén helt enig. Det viktiga var att man kom fram till att avtalsperioden borde göras längre. Bolagets oberoende och självständighet gentemot parlamentariska skiften och politiska påtryckningar borde stärkas. Sex år ansågs vara en lämplig avvägning.

Den allra bredaste uppslutningen kunde vi få när vi kunde läsa i Pressens tidning att Moderaterna vill göra public service smalare, men vassare. Det får vi nog höra mer om. Man säger vidare: Det finns ett nytt avtal som vi inte har ambitionen att riva upp.

Vart tog den ambitionen vägen, undrar jag? Hur kommer det sig att det gick så fort och att den breda diskussionen plötsligt inte hade något värde?

Ministern tar alltså inte fram att ett skäl för detta till exempel skulle vara att ompröva eller förändra den förda mediepolitiken. Ett förändrat finansieringssystem eller ett smalare uppdrag nämns inte alls, vare sig i budgetpropositionen eller i svaret.

Statsrådet har ju varit med i kulturutskottet i fyra år och skrivit flera motioner om hur public service ska göras smalare. Det bekräftades när Lena Adelsohn Liljeroth blev statsråd och gick ut och talade om att någon idrott ska vi inte se på tv. Det har vi inte råd med. Då får man slå över till en reklamkanal.

Det är ett välkänt faktum att Moderaterna och kulturministern under lång tid drivit frågan att ersätta dagens licenssystem med en skattefinansiering.

Statsrådet anger två skäl för den förkortade tillståndsperioden. Det ena är att den tidigare regeringen pekat på ett behov av att utreda hur ett effektivare resursutnyttjande skulle kunna ske. Det andra är att det i det rådande avtalet ingår en kontrollstation med utgångspunkt i olika omvärldsförändringar.

Om man går till det som den tidigare regeringen sade och som blev riksdagens beslut kan man läsa om det effektivare resursutnyttjandet att det handlade om att låta bolaget se över sina resurser och ingenting som kräver en halverad tillståndsperiod. Om kontrollstationen kan man läsa att public service-uppdraget skulle gälla oförändrat under hela tillstånds-

perioden, men kontrollstationen var det uppdrag som skulle läggas på Förvaltningsstiftelsen.

Är det någon dubbel agenda som jag inte riktigt förstår när statsrådet inte svarar på frågorna, hänvisar till vad den tidigare regeringen sade men gör något helt annat? Jag undrar: Vad är det egentligen som gäller?

Prot. 2006/07:24
21 november

Svar på
interpellationer

Anf. 49 HELENE PETERSSON (s):

Herr talman! Jag delar självklart Margareta Israelssons oro när det gäller public service. Riksdagsbeslutet togs med samma breda majoritet som i presstödsfrågan. Det handlade om ett brett uppdrag till public service med en lång tillståndsperiod för att ge utrymme för mångfald och för att staten skulle hållas på en armlängds avstånd och värna public service i allmänhetens tjänst.

Jag har hört vilka tankar ministern har med denna halverade tillståndsperiod. Kommer ministern att tillsätta en ny utredning med syfte att förändra public service-uppdraget eller finns det några andra tankar? Jag läser visserligen att ministern inte vill svara på det i dag, men det vore bra att få en indikation.

Jag ber också ministern att ta med sig det faktum att vi hade en väldigt bred uppslutning. Det måste lösas på lång sikt och med en bred majoritet. Vi kan inte hålla på och ändra om det blir ett regeringsskifte.

Jag tycker att vi är skyldiga våra public service-bolag att de ska veta vilka spelregler som gäller och att det ska vara hållbart över tid.

För några veckor sedan var jag i London. Jag besökte kulturdepartementet, BBC och Ofcom. Vid årsskiftet träder den nya överenskommelsen vad gäller deras public service i kraft. Det är en överenskommelse med, enligt deras ordning, både drottningen och parlamentet. Det är en överenskommelse på tio år. Man betonade mycket starkt denna långa tillståndsperiod just för att hålla staten, parlamentet och regeringen på en armlängds avstånd och för att ge bolagen möjlighet att fatta långsiktiga beslut utan risk för politisk inblandning. Ofcom – i deras fall – har en granskande roll i det nya avtalet och man rapporterar till parlamentet, inte till regeringen. Man har infört en kontrollstation efter fem år som ger Ofcom möjlighet att ge signaler och börja arbeta om det är något som man behöver förändra.

En liknande typ av kontrollstation finns faktiskt med i det beslut som riksdagen tog om public service i allmänhetens tjänst, men i vårt fall efter tre år. Denna kontrollstation faller ju nu i och med att tillståndsperioden kortas.

Jag vill höra hur ministern ser på det. Kan det vara något?

Tanken med kontrollstationen var just att hålla politiken borta under en lång period, men samtidigt ha någon form av avstämning som inte utfördes av regering och riksdag.

Anf. 50 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Detta var ju den andra delen i Cecilia Stegö Chilòs korta statsrådskarriär som var väldigt uppseendeväckande. Presstödsfrågan var den ena; public service-avtalet var den andra. Hon hann knappt tillträda förrän hon sade att nu river vi upp den uppgörelse som gjordes under våren.

Det var en uppgörelse som var blocköverskridande och hade en bred majoritet, precis så som uppgörelser ska vara när det gäller mediepolitik där vi försöker söka ett samförstånd över gränserna och skapa en så bred majoritet som möjligt.

När hon presenterade detta och sade att man skulle riva upp uppgörelsen och förkorta avtalsperioden använde hon det allra sämsta av argument, nämligen att man gjorde så eftersom den nya borgerliga regeringen annars inte skulle få möjlighet att påverka avtalet.

Det är ju precis det som är poängen med långsiktiga överenskommelser, att de här frågorna inte ska påverkas av vem som för tillfället sitter vid regeringsmakten. Det är ju därför man har de långsiktiga överenskommelserna.

Det synsättet hade tydligen inte den förra kulturministern. Möjligen har den nya kulturministern det. I så fall är det bra. Hon står ändå fast vid de beslut som fattades av Cecilia Stegö Chilò.

Min fråga till Lena Adelson Liljeroth är: Vad var det som hände mellan vårens breda blocköverskridande överenskommelser och regeringsskiftet? Vad hände i de här frågorna som så påtagligt påverkade frågorna att man måste riva upp hela uppgörelsen?

Jag kan bara komma på en sak som inträffade. Det är att Moderaterna intog Kulturdepartementet. Det är det enda som har förändrats i saken. Man fick en ny ledning på Kulturdepartementet. Då var det inte så viktigt vilka uppgörelser som gjorts tidigare vare sig i presstödsfrågan eller i public service-avtalet.

Min notering är att det kanske är detta vi kommer att få leva med under kommande år. Vi har redan sett hur det går igen på område efter område. Det är Moderaterna som styr regeringen. Det går igen på område efter område – i välfärdspolitiken, den ekonomiska politiken, utrikespolitiken och nu förmodligen också i kulturpolitiken. Det är Moderaterna som styr regeringen, och de andra ledamöterna i regeringen sitter där mest som något slags utfyllnadsplatser. Det tror jag kommer att vara ett stort bekymmer framför allt för Centern, Kristdemokraterna och Folkpartiet i den här riksdagen framöver. Men det är detta intryck som båda dessa beslut, både det som gäller presstödet och det som gäller public service-avtalet, signalerar.

Anf. 51 Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag vill inledningsvis först och främst avvisa det som Morgan Johansson avslutade med, nämligen att detta skulle var en fråga för ett enda parti. Bakom detta står hela regeringen enig, Folkpartiet liberalerna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna. Det finns ingen som helst spricka i det fallet.

Sedan är det inte fråga om att riva upp detta tillstånd. Vi förkortar det. I den proposition som riksdagen fattade beslut om stod att en särskild utredare skulle tillkallas för att ta fram förslag – jag nämnde det i mitt svar, och jag återkommer till det – till hur ett effektivare resursutnyttjande skulle kunna åstadkommas och att man ville se på omvärldsförändringarna. Vi gör det här. Men det blir ingen skillnad i de villkor som gäller för SVT, för Utbildningsradion eller för Sveriges Radio under de kommande tre åren. Det som är sagt att de ska arbeta med kommer de

också att kunna göra. Och i detta ingår också en friare roll, men enligt ett annat uppdrag för Granskningsnämnden.

Naturligtvis finns det ett värde i en bred diskussion. Nu lever vi fortfarande med det gamla tillståndet. Det nya träder i kraft den 1 januari. Det finns ingen dold agenda. Och alla som har varit uppe i diskussionen kan också läsa reservationerna från de borgerliga partierna i kulturutskottets betänkande och konstatera att det finns ett starkt stöd för public service. Och det gäller faktiskt fortfarande. Sedan kan Leif Pagrotsky skaka på huvudet, men så är det.

Vi kommer att göra det som det fanns en möjlighet att göra. Nu blev det en förlängning, från sex år. Tidigare var det fyra år. Varje regering har möjlighet att ha synpunkter på sändningstillståndet. Så i den delen är det ingen skillnad.

Jag kan i detta sammanhang lika bra klara av följande. Jag har aldrig sagt att det inte ska visas idrott i tv. Vad jag har sagt i en intervju i tidningen Journalisten är att många frågor diskuteras när det gäller public service, bland annat de ökade kostnaderna, och de har verkligen ökat, för de stora internationella sportevenemangen. Det är betungande även för SVT. Det kan man läsa om även i intervjuer med den nya vd:n Eva Hamilton.

Jag sade inte att detta var min uppfattning. Jag sade att det är en av de frågor som man bland annat tar upp i den allmänna diskussion som just nu pågår om public service. Det är en diskussion som är väldigt intressant, därför att den visar att det finns ett starkt stöd för public service och att det också finns många och stora förväntningar på public service.

Anf. 52 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Breda underhållningsprogram och viss sportproduktion behöver inte nödvändigtvis finansieras av offentliga medel för att produceras. Det tyckte statsrådet redan när hon var ledamot i kulturutskottet, och det är precis vad som har sagts. Vi gläder oss över att vi ska få se någon idrott, och vi väntar med spänning på vilka lag som ska få spela inför svenska folket.

Men varför denna politisering? Det är mer än 15 år sedan Berlinmuren föll. Men varför ska vi plötsligt få en statstelevision i Sverige? Det undrar jag. Det som nu ska bli kvar ska föras upp till diskussion. Varje år ska vi stå och tala om huruvida det var för mycket hockey-VM eller om det var fel låt som vann i schlagerfestivalen. Vi ska inte ha den diskussionen här, statsrådet. Det är alldeles fel. Och varför skapar man all denna oro hos licensbetalare och hos allmänheten över huvud taget? Det finns en osäkerhet om vad man ska få se på tv, hur mycket man ska betala, eller om man ska låta bli att betala. Det finns en oro hos personalen i bolagen, hos dem som producerar just nu och hos kulturarbetarna som oroas inte bara över a-kassan utan också om ni helt plötsligt ska komma med några nya avtal som omkullkastar inspelningen av någon film eller någon annan produktion. Det här är inte frågor för Sveriges riksdag. Vi har mycket viktigare saker att göra.

Om det inte finns någon dold agenda, om det handlar om precis samma saker, och om den nuvarande regeringen tycker precis samma sak som den förra regeringen, vilket statsrådet säger – hon säger att det inte är något annorlunda utan att man ska göra precis samma sak bara lite

friare och lite gladare – varför kan statsrådet då inte ge mig det svaret på interpellationen? Jag blir faktiskt lite upprörd.

Här krävs nu lite mer än studentpolitik. Nu krävs det regeringsansvar. Den förra kulturministern kallade till sig SVT:s ledning och talade om att man skulle riva upp avtalet. Jag tycker att Lena Adelson Liljeroth, som jag känner som en klok person, ska sätta sig ned med SVT:s ledning och tala med den. Där har man försökt att få en öppning om att inte riva upp avtalet utan behålla det, precis det som statsrådet nu säger, och låta kontrollstationen vara en kontrollstation och inte innebära ett brutet avtal.

Det som vi alla får en känsla av är att det finns en önskan om att fatta vassa beslut före nästa val. Och om det är den bild som vi går ut med till svenska folket, till licensbetalarna, till dem som står bakom kameran och vid mikrofonerna i SVT, i Utbildningsradion och i Sveriges Radio, så är det självklart att de undrar över varför det är så viktigt att fatta ytterligare ett beslut. Tala om för oss: Är det en enskild utredare som ska ha intervjuer med oss? Ska det vara ett parlamentariskt inflytande? Ska det vara en bred uppgörelse? Eller vad är det som gäller? Statsrådet måste bli klar på den här punkten. Detta skapar en oerhört stor osäkerhet om vad som gäller.

Jag skulle kunna använda mina sista minuter till att läsa innantill vad som stod i propositionen om dessa olika kontrollstationer och det som gällde ett effektivare resursutnyttjande. Vi är alltså inte oense om att vi ska använda resurserna för public service på ett bra sätt. Det är alldeles självklart så. Men säg inte till svenska folket att om ni får bestämma så är det bara vissa program som man ska få se för den licens som man betalar. Jag tror att man förväntar sig mer, speciellt när ni i valet har sagt att ni inte ska röra avtalet.

Anf. 53 HELENE PETERSSON (s):

Herr talman! Jag kan inte bli annat än bekymrad när ministern säger att alla fyra regeringspartier står bakom detta.

Vi har en gemensam utredning och ett gemensamt beslut som förut också har omfattat Centerpartiet och Kristdemokraterna. Att Moderaterna och Folkpartiet har en annan uppfattning har vi kunnat följa under årens lopp. Motioner har kommit med olika finansieringar. Moderaterna har föreslagit en skattefinansiering och Folkpartiet en annan form av finansiering. Självklart blir man nu orolig. Ett skattefinansierat public service vill vi absolut inte ha och det behövs inte. Vi har tvärtom i utredningen talat om raka rör för att hålla staten ännu mer borta från allt vad pengar heter.

Jag kan inte annat än bli både väldigt orolig och upprörd. Det har nämligen hela tiden från ert håll talats om skattefinansierat public service.

Man jobbar nu stenhårt med ett effektivare resursutnyttjande. Man jobbar med internkontroller, man använder en bolagskod, man håller på med samordning när det gäller redovisning och administration för att spara pengar inom public service-bolagen för att kunna göra så mycket tv som möjligt för allmänheten. Låt dem fortsätta med det. Man gör ett jättegott jobb. Vi ska inte behöva lägga oss i det. Låt perioden vara sex år. Sedan återkommer vi.

Anf. 54 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Lena Adelson Liljeroth hävdar att detta är något som hela regeringen står bakom. Så är det säkert. Vad jag pekade på var hur tydligt det nu blir vem det egentligen är som styr i regeringen. Det var det som var min synpunkt. Det lär inte vara sista gången vi får göra den kommentaren här i kammaren.

Vi har, verkar det som, olika sätt att se på public service. Det handlar egentligen om två sätt.

Dels har vi olika sätt att se på hur avtalen ska se ut. Vi står för långa avtal, blocköverskridande, så att man ger en trygg grund för dem som arbetar i public service-företagen när det gäller vilka regler som gäller och hur de ska jobba. Långa avtal som är blocköverskridande handlar det alltså om.

Ni står tydligen för korta avtal och för att det är den sittande regeringen som ska hålla i taktpinnen, så varje gång det blir regeringsskifte ska tydligen public service-frågan upp igen. Jag tror att det är farligt att driva politiken på det sättet därför att det då slutar i ett slags Berlusconi-fiering, i en italiensk situation där man efter varje regeringsskifte – som ju är ganska vanligt i Italien men inte fullt så vanligt i Sverige – får en diskussion om hur italiensk tv ska styras och se ut. Det är livsfarligt att hamna i en sådan situation. Nu är kulturministern på väg in i det. Hon använder ju själv Stegö Chilòs argument: Vår regering måste också få lov att påverka hur det här avtalet ska se ut.

Vi har också skilda uppfattningar när det gäller synen på public service, på vad man ska göra. Vi står för ett brett uppdrag till public service. Där ska finnas nöje, drama, granskning, sport – ja, allt ska kunna inrymmas där. Ni står tydligen för en smalare syn, redan signalerad av kulturministern i intervjuer kring sporten. Det där med sport är tydligen inte så viktigt för public service, utan det bör kanske betalkanalerna i stället få ta hand om. Däri ligger skillnaden. Den skillnaden har vi tidigare inte haft i svensk politik. Nu har vi den.

Anf. 55 Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Vi ska inte politisera. Ja, jag vet inte riktigt vem det är som politiserar och som oroar. Det här är egentligen inte någonting som är särskilt dramatiskt, som vi ser det. Vi gör det som det fanns en möjlighet till därför att det nu sker så stora förändringar i vår omvärld.

Morgan Johansson skriver i sin interpellation bland annat om att stoppa mångfalden och strypa mångfalden. Men lite försiktighet tycker jag ändå behövs. Det var väl någon gång på 1980-talet som det fanns en socialdemokratisk riksdagsledamot, Maj Britt Theorin, som ville förbjuda parabolantennor. Man ska kanske inte lasta den föregående regeringen för det heller. Men även Morgan Johansson måste väl anse att vi trots allt har fått ett rikare och bredare medieutbud – inte alls en strypning av SVT eller public service i övrigt.

Den här processen har trots allt inte inletts ännu. Fortfarande lever vi – jag måste upprepa det som jag sade i mitt första svar – med det gamla tillståndet. Det nya träder i kraft först vid årsskiftet. Det är inte fråga om att riva upp. Sveriges Television, Utbildningsradion och Sveriges Radio kan fortsätta att arbeta i lugn och ro, helt enligt de riktlinjer som riksdagen fattat beslut om tidigare – i våras.

Sedan har vi detta med Berlusconi. Ja, jag tror att jag inte ens vill bemöta det. Det blir så uppenbart fänigt, skulle jag vilja säga. Jag vet inte vilka likheter man i något enda sammanhang skulle kunna hitta när det gäller den här regeringen och Berlusconi.

Jag har ett möte inbokat med ledningen för Sveriges Television och Sveriges Radio. Vi för samtal. Jag hoppas att också de inom ledningarna och inom de grupper som man nu trots allt försöker oroa – det är inte vi som försöker oroa – inser att det här inte är någon stor dramatisk förändring.

När det handlar om BBC – jag tror att Helene Petersson var inne på det – har det varit en omfattande diskussion i England om just BBC:s roll. Där har det sannerligen varit mycket synpunkter på hur man har verkat, så jag vet inte om vi riktigt kan använda oss av den liknelsen. Jag tror att de har fått, skulle jag vilja säga, betydligt tuffare villkor. Jag ska inte nu ge mig in på den diskussionen, för den ligger lite vid sidan av. Men BBC och public service är inte riktigt jämförbara.

Finansieringsfrågan är måhända någonting som vi kommer att återkomma till, men det är ingenting som diskuteras just nu.

Public service kommer att arbeta på, precis som det är tänkt och som det är beslutat, fram till år 2009. Men vi vill, som sagt, ta chansen och se vad som händer i vår omvärld. Hur reagerar man för att göra verksamheten effektivare? Det är inte vi som säger det, utan det säger public service-företagen själva. Syftet är inte att göra public service till någonting ointressant, utan syftet är faktiskt att värna public service. Det kommer att behövas, inte minst med tanke på den tuffa konkurrens som vi möter från omvärlden.

Det handlar om bildning. Det handlar om kunskap. Det handlar till och med om något så pass viktigt som det svenska kulturarvet. Jag värnar public service.

Anf. 56 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Det här är ingenting dramatiskt, säger statsrådet. Men varför då göra det så dramatiskt och riva upp avtalet? Det hade varit lika enkelt att göra precis som det står i propositionen. Jag tror, herr talman, att jag måste läsa innantill ur propositionen om kontrollstationen:

Principen är att public service-uppdraget gäller oförändrat under hela tillståndsperioden – alltså sex år. Vid en kontrollstation bör den grundläggande frågeställningen vara om det har skett förändringar i omvärlden på teknikens område eller i förutsättningarna i övrigt för public service-verksamheten som gör att någon del av uppdraget i väsentlig utsträckning inte längre är ändamålsenligt.

Vi föreslår – alltså den föregående regeringen – att ansvaret för den prövning som ska ske i samband med en kontrollstation ska ligga på programföretagens ägare, det vill säga Förvaltningsstiftelsen. Det bör vara upp till Förvaltningsstiftelsen att mot bakgrunden av genomförda studier bedöma om den anser att det finns anledning att ta initiativ till förändringar genom att tillskriva regeringen.

Så står det. Vad är det som har skett i vår omvärld? Statsrådet säger ju att det sker så mycket i vår omvärld. Jag skulle vilja ha en redovisning direkt från statsrådets mun av vad som hänt i vår omvärld som gör det så viktigt att riva upp det här avtalet och att nu gå in och säga: Det kommer

bara att gälla i tre år för vi ska då ... Vadå? Det vet vi inte. Någon ska något på ett sätt som vi inte heller riktigt känner till.

Någonting har tydligen hänt i omvärlden. Jag undrar: Vad är det?

Anf. 57 LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Också jag vill haka på detta med dramatiken. Lena Adelsohn Liljeroth anstränger sig mycket i den här diskussionen för att understryka att det inte är fråga om någon förändring när det gäller hennes syn och min syn.

Men detta står redan i den proposition som jag signerade. Jag har redan skrivit om allt det som nu ska ske, så det är ingen dramatik i det här. Det har också varit en minister emellan som lagt sin hand på detta, men hon verkar vara borta nu. Lena Adelsohn Liljeroth försvarar ordentligt och helhjärtat allt som har gjorts här.

Jag måste anmäla en avvikande mening beträffande detta med att det inte råder någon dramatik mellan å ena sidan mitt väl förankrade förslag som i de här avseendena i juni fick stöd av inte mindre än 100 % av riksdagens ledamöter och å andra sidan det som nu sker. Det är stor skillnad. Jag kallar det för en dramatisk skillnad.

Lena Adelsohn Liljeroth säger att det är så mycket som har hänt i vår omvärld. Margareta Israelsson frågade vad det var men fick inget svar. Jag gör tolkningen att ingenting har hänt i vår omvärld från juni och fram till nu som motiverat detta. Om det hade varit så hade väl kulturministern beskrivit vilka dessa händelser var. Då hade de kanske påverkat oss också på samma sätt. Också vi som så sent som i juni var överens om sexårsperioden hade då kanske tagit intryck.

Tomheten i svaret på den viktiga frågan tolkar jag som en bekräftelse på att det inte har hänt någonting. Det är inte det som det handlar om, utan det är någonting annat som vi inte får veta vad det är.

Varför säger jag då att det är dramatiskt? Några år hit eller dit spelar väl ingen roll. För mig är det dramatiskt om man bryter en lång tradition i svensk politik och villkoren för medierna, precis som villkoren för Riksbanken, och andra viktiga frågor för demokratin eller stabiliteten i landet ska ha en annan förankring, en annan räckvidd, en annan långsiktighet och stabilitet än i andra frågor. För mig är det dramatik när den syn, som alla var överens om i utredningen och där man sade att en förlängning från fyra år till sex år är ett sätt att skapa ökad självständighet och minska den politiska styrningen, plötsligt vänds tvärsom så att det blir mer politisk styrning, det som man själv kallar för politisk styrning. Det är dramatik.

Nu blir det mandatperiodspingpong. Nu blir det valrörelse i de här frågorna. Jag kan tänka mig att i nästa valrörelse gå ut och kräva att Sveriges Television ska sända OS och VM. Jag kan tänka mig att göra valfråga av denna typ av frågor. Jag tycker att det är tråkigt, för jag tycker att det här är frågor där vi skulle kunna vara bredare överens.

Jag vet att Lena Adelsohn Liljeroth har ytterligare tid på sig att beskriva vad som har hänt mellan riksdagsbeslutet i juni och i dag och som tvingar fram så här väldigt dramatiska saker som att riva upp enigheten kring public service och mediepolitiken och därmed enigheten om att minska den politiska styrningen av för vår demokrati så viktiga frågor som det här handlar om.

Jag tycker att det är dramatik, och jag kan inte förstå hur man kan försöka bagatellisera det och säga att ni bara fullföljer det som företrädaren sade. Jag kan stå här och berätta, ty jag var med. Jag har själv skrivit på min namnteckning i den propositionen. Det var inte det här vi menade. Det är en väldigt stor skillnad jämfört med att låta Förvaltningsstiftelsen, som leds av en kristdemokratisk ordförande och som är sammansatt på ett sätt som håller en armlängds avstånd till politiken, värdera de analyser som kommer fram om skillnaden i effektivitet mellan UR och SVT – det är i första hand det det handlar om. Det är en oerhörd dramatik i den här frågan. Jag hoppas att kulturministerns svar speglar allvaret i vad som står på spel.

Anf. 58 Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Vi har lite olika uppfattningar om vad som är dramatik och vad som inte är det. Jag hävdar fortfarande att jag inte ser den dramatik som några av talarna här gör i denna debatt.

Eva Hamilton konstaterade i en intervju nyligen när hon skulle tillträda att förtroendet för public service ständigt måste vinnas på nytt. Det är så, och det är därför som den här diskussionen, som inte vi har dragit i gång utan som journalister själva drog i gång under sommaren, också är så otroligt vital för public service. Det visar på det stöd som faktiskt finns för public service. Inte minst det upprop som drogs i gång av Kulturella ungdomsföreningen i Malmö visade på det starka stödet. Jag tror att det var uppåt 17 000 namnunderskrifter.

Det handlar inte om de eventuella omvärldsförändringar som sker just nu utan om dem som kan komma att ske under den här perioden, under de här tre åren. Det var samma sak som regeringen tog upp i sin proposition.

Från årsskiftet gäller det nya sändningstillståndet, det som Leif Pagrotsky säger att han har varit med och signerat och som bland annat innebär höjd ambition när det gäller barn och unga liksom funktionshindrade. I detta råder ingen skillnad. I propositionen talas om en hög kvalitet, decentraliserad organisation, mindre detaljstyrning och om att programverksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt. Det gäller fortfarande. Det är ingen skillnad där.

För att lugna – om det nu var Leif Pagrotsky som trodde att han inte skulle få se OS och VM i SVT i fortsättningen – kan jag säga att det kommer han att kunna göra. Det är dessutom avtal som är tecknade för en lång tid framöver.

Tack för diskussionen.

Anf. 59 LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Det är viktigt med debatt i de här frågorna. Javisst, det tyckte jag också under valrörelsen. Jag försökte i de debatter där jag deltog få någon moderat att berätta vad den moderata politiken på området skulle gå ut på. Till exempel i radiodebatten inför publik i Kungsträdgården ställde jag frågan till en moderat ledamot, som bara passade när jag frågade om de avsåg göra några förändringar i public service. Han sade att han förbehöll sig rätten att själv beskriva den moderata politiken och inte låta mig göra det. Sedan sade han inget mer.

Någon debatt inför valjarna om vilka förändringar som ni moderater ville genomföra i public service kom aldrig till stånd. Efter valet började det, och det är så dags. Ni har inte skaffat er något folkligt mandat för det som ni nu är på väg att göra – politisera public service. Varje mandatperiod, varje blockpolitisk majoritet ska skriva sina nya regler. Kortsiktighet ska gälla, inte långsiktighet, ingen radioledning, ingen tv-ledning ska veta vad som gäller dagen efter nästa val. Så kommer det nu att bli eftersom den enighet som fanns i juni nu är bortsopad, ensidigt, inte efter överläggningar, inte efter förhandlingar. Ensidigt har vi fått veta genom att läsa i tidningen att ni har sagt upp bekantskapen med långsiktigheten, stabiliteten och blocköverskridande enighet om det här. Det är dramatiskt. Varför sade ni inte detta i valrörelsen om ni hade sådana planer?

I juni röstade ni på ett sätt. Nu säger ni att det har hänt så mycket – förresten är det inte så att det har hänt utan det ska hända så mycket. Det är en ny framtidsprognos i dag jämfört med den som motiverade röstningen i juni. Det inger mig samma fråga som förut. Den agenda ni redovisar hänger inte ihop. Det måste finnas en annan. Det är det som oroar mig.

Anf. 60 Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Den radiodebatt som Leif Pagrotsky hänvisar till kan jag tyvärr inte kommentera. Jag var inte med och hörde inte den, så jag vet inte vilken moderat ledamot som deltog och vad han eller hon eventuellt sade.

Det är inte fråga om att politisera. Leif Pagrotsky verkar ha en annan uppfattning. Tidigare fanns fyraåriga perioder. Det innebar att varje ny regering så att säga fick möjlighet att ha synpunkter.

Det här kommer att ske i en bred beredning. Det finns fortfarande ingen dold agenda. Men vi tar den möjlighet som också fanns inskriven i propositionen, att se över den tekniska utveckling som faktiskt går väldigt fort både i vårt eget land och i omvärlden. Vi står inte utanför. De diskussioner som har funnits i EU-kretsar visar också att det här inte är någonting som vi styr själva, utan man måste bereda det här tillsammans. Därför kan det finnas skäl till att också se över framtiden, i syfte att värna public service.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM14 Reform av EU:s marknadsordning för bananer
KOM(2006)489 till miljö- och jordbruksutskottet

2006/07:FPM15 Stödsystemet för energigrödor, till miljö- och jordbruksutskottet

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkande 2006/07:FiU6
Trafikutskottets betänkande 2006/07:TU2

11 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Framställningar
2006/07:RRS7 Riksrevisionens styrelses framställning angående Socialstyrelsen och de nationella kvalitetsregistren
2006/07:RRS13 Riksrevisionens styrelses framställning angående statliga insatser för nyanlända invandrare

Redogörelse
2006/07:RRS9 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående förvaltningsutgifter på sakanslag

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner skulle få väckas på denna redogörelse.

12 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 21 november

2006/07:84 Diskriminering i förskolan

av *Mats Gerdau* (m)
till statsrådet *Jan Björklund* (fp)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 november.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 november

2006/07:176 Regler för visum

av *Christer Winbäck* (fp)
till statsrådet *Tobias Billström* (m)

2006/07:177 Kompetenshöjning under sjukskrivning
av *Magdalena Andersson* (m)
till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2006/07:178 Socialt företagande
av *Maria Öberg* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2006/07:179 § 28 i jaktförordningen
av *Ann-Kristine Johansson* (s)
till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

2006/07:180 Inordnande av Unrwa under UNHCR
av *Annelie Enochson* (kd)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2006/07:181 Mänskliga rättigheter till palestinska flyktingar i arabländer

av *Annelie Enochson* (kd)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2006/07:182 Mord på kvinnor i Mexiko
av *Annelie Enochson* (kd)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

den 21 november

2006/07:183 Möjlighet till friköp av hyreslägenheter
av *Gustav Blix* (m)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2006/07:184 Utvärdering av målen i förskolan
av *Mats Gerdau* (m)
till statsrådet *Jan Björklund* (fp)

2006/07:185 Utländska spelbolags annonsering i svenska medier
av *Lars Wegedal* (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:186 Utförsäljning av Sveaskog
av *Thomas Östros* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2006/07:187 Tydlig polisledning i Skaraborg
av *Cecilia Widegren* (m)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:188 Polisens länskommunikationscentral i Västra Götaland
av *Ulf Sjösten* (m)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:189 Reklamskatten
av *Christina Oskarsson* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 november.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 20 november

2006/07:96 Återförening i palestinska ockuperade områden
av *Luciano Astudillo* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:105 Kränkningar av HBT-personer i Vitryssland

av *Kalle Larsson* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:107 Etanol som fordonsbränsle

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Andreas Carlgren (c)

2006/07:109 Situationen i Sudan

av *Fredrik Olovsson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:110 Utbyggnad av tankställen för biogas

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:111 Sveriges roll i den demokratiska utvecklingen i Etiopien

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:118 Dödsskjutning av flyktingar i Tibet

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:122 Religionsfrihet och kunskap om religion

av *Mikael Oscarsson* (kd)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:125 Abortförbud i Nicaragua

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:126 Dödsskjutningar av flyktingar i Tibet

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:139 Kampen för kvinnors rättigheter

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:140 Konsulärt bistånd

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2006/07:141 Folkmordet i Darfur

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

den 21 november

Prot. 2006/07:24
21 november

2006/07:132 Tillfällig föräldrapenning

av *Tomas Eneroth* (s)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2006/07:149 Åtgärder mot dopning

av *Johan Pehrson* (fp)

till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 november.

15 § Kammaren åtskildes kl. 16.18.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 § Svar på interpellation 2006/07:62 om särtryck av budgetpropositionen	2
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	2
Anf. 2 PETER HULTQVIST (s)	2
Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd)	3
Anf. 4 PETER HULTQVIST (s)	4
Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd)	5
Anf. 6 PETER HULTQVIST (s)	5
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	6
5 § Svar på interpellation 2006/07:51 om rätten till en säker och trygg abort	6
Anf. 8 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	6
Anf. 9 MONA SAHLIN (s)	7
Anf. 10 BARBRO WESTERHOLM (fp)	8
Anf. 11 ANNIKA QARLSSON (c)	9
Anf. 12 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	9
Anf. 13 MONA SAHLIN (s)	10
Anf. 14 BARBRO WESTERHOLM (fp)	11
Anf. 15 ANNIKA QARLSSON (c)	11
Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	12
Anf. 17 MONA SAHLIN (s)	12
Anf. 18 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	13
6 § Svar på interpellation 2006/07:52 om Kilen	13
Anf. 19 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	13
Anf. 20 ELINA LINNA (v)	14
Anf. 21 PER SVEDBERG (s)	15
Anf. 22 JAN LINDHOLM (mp)	16
Anf. 23 FINN BENGTTSSON (m)	17
Anf. 24 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	18
Anf. 25 ELINA LINNA (v)	18
Anf. 26 JAN LINDHOLM (mp)	19
Anf. 27 FINN BENGTTSSON (m)	20
Anf. 28 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	20
Anf. 29 ELINA LINNA (v)	21
Anf. 30 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	21
7 § Svar på interpellation 2006/07:31 om regeringens strypning av mångfalden i medierna	22
Anf. 31 Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m)	22
Anf. 32 MORGAN JOHANSSON (s)	23
Anf. 33 HELENE PETERSSON (s)	24
Anf. 34 INGVAR SVENSSON (kd)	25
Anf. 35 GUNNAR ANDRÉN (fp)	26

Anf. 36	ANDERS ÅKESSON (c)	26
Anf. 37	MATS JOHANSSON (m)	27
Anf. 38	Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m)	27
Anf. 39	MORGAN JOHANSSON (s)	28
Anf. 40	HELENE PETERSSON (s)	29
Anf. 41	INGVAR SVENSSON (kd)	30
Anf. 42	LEIF PAGROTSKY (s)	30
Anf. 43	Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m)	31
Anf. 44	MORGAN JOHANSSON (s)	31
Anf. 45	LEIF PAGROTSKY (s)	32
Anf. 46	Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m)	32
8 §	Svar på interpellation 2006/07:39 om förutsättningarna för public service	33
Anf. 47	Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m)	33
Anf. 48	MARGARETA ISRAELSSON (s)	34
Anf. 49	HELENE PETERSSON (s)	35
Anf. 50	MORGAN JOHANSSON (s)	35
Anf. 51	Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m)	36
Anf. 52	MARGARETA ISRAELSSON (s)	37
Anf. 53	HELENE PETERSSON (s)	38
Anf. 54	MORGAN JOHANSSON (s)	39
Anf. 55	Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m)	39
Anf. 56	MARGARETA ISRAELSSON (s)	40
Anf. 57	LEIF PAGROTSKY (s)	41
Anf. 58	Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m)	42
Anf. 59	LEIF PAGROTSKY (s)	42
Anf. 60	Statsrådet LENA ADELSON LILJEROTH (m)	43
9 §	Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	43
10 §	Förnyad bordläggning	44
11 §	Bordläggning	44
12 §	Anmälan om interpellation	44
13 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	44
14 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	46
15 §	Kammaren åtskildes kl. 16.18	47

